

SKIEN BYGGER FRAMTIDAS MØTEPLASS

IBSENBIBLIOTEKET
PROGRAM
KULTURKVARTALET

Innhold

Bakgrunn	4
Generell informasjon om konkurransen	6
Fase 2: Plan- og designkonkurranse i 2019	6
Økonomisk ramme	7
Lokale og nasjonale oppgaver	7
Kostnadsberegning av bygget	7
Samskaping og åpen prosess	8
Fase 1: Parallelloppdrag i 2018	8
Visjon og verdier	9
Mål for satsingen	9
Framtidas bibliotek	11
Tre fundament	11
Det fysiske stedet og det digitale stedet	12
Sølvåren – et formidlingscenter	12
Demokratisk arena	12
Nøkternt ikonbygg	14
Markert bygg og arkitektonisk grep	14
Fra litteratur til arkitektur	14
Fortellermåten, dimensjonene og det dobbelte perspektivet	15
Dramatikerens beskrivelse av barndomsbyen	15
Luftslott med grunnmur?	16
Konkurransområdet	17
Områdebeskrivelse	18
Historikk	19
Bylandskapet (fra sentrumsplanen)	20
De nærmeste omgivelsene	21
Tilgjengelighet	22
Kommunedelplan og <i>Skien 2020</i>	23
Prosjekter i sentrum	24
Prosjekter i nærområdet	26
Bærekraft og tekniske krav	27
Klimafotavtrykk	27
Materialer	27
Ombruk av materialer	27
Grunnforhold	27
Energi	28
Blågrønne løsninger	28
Inneklima	28

Universell utforming	29
Integrering av virksomheter	30
Sølvåren slynger seg	31
Bibliotekets myldrelogikk	32
Aktivitet gjennom partnerskap	32
Synergier i Kulturkvartalet	33
Romprogram	34
Knutepunkt og fellesareal	35
Voksne	37
Barn og familier	38
Ungdom	40
Sølvåren	41
Andre fasiliteter	42
Personal	43
Logistikk og infrastruktur	44
Uterom	46
Arealdisponering	47
Nærhetsdiagram	52
Jurykriterier og jurysammensetning	53
Krav til innlevert materiale	54
Vedlegg	55

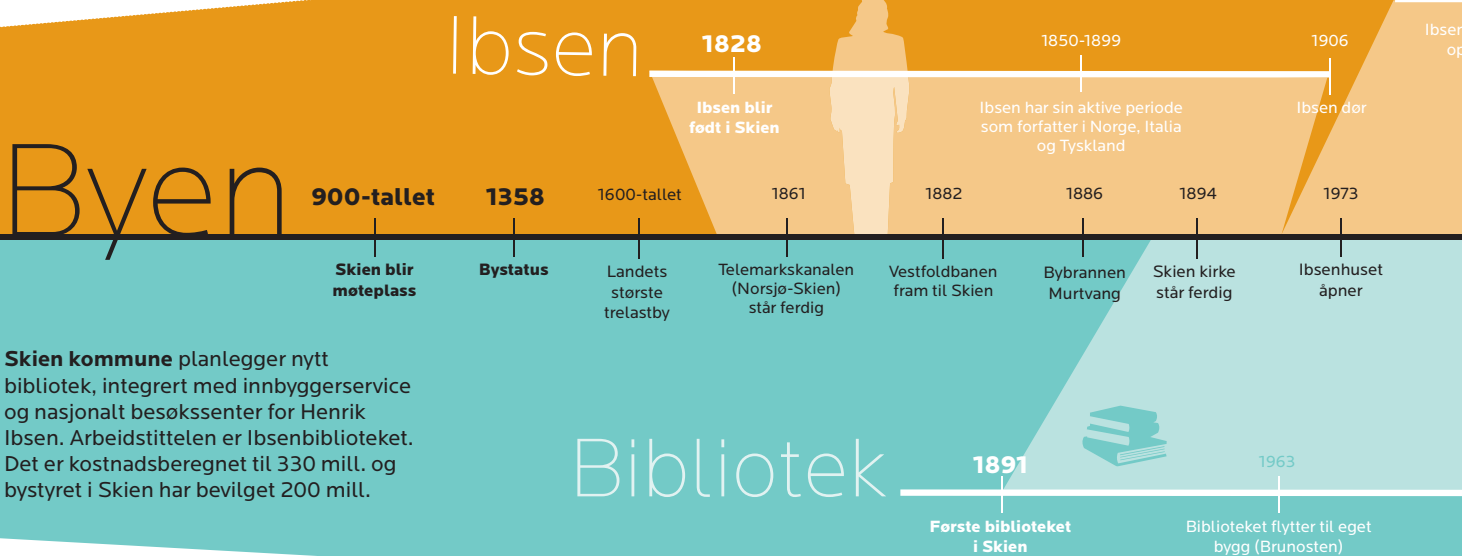
Bakgrunn

I 2028 er Skien godt etablert som regionhovedstaden for Vestfold og Telemark. Dette er også det året Skien og verden feirer Henrik Ibsens 200-års fødselsdag.

Skien har de siste årene gjennomført en rekke tiltak for sentrum som er samlet i en strategisk handlingsplan kalt Skien 2020. Arbeidet med denne handlingsplanen ble satt i gang i 2011 og er vedtatt av Skien bystyre. Det er et samarbeidsprosjekt hvor aktører i byen og kommunen jobber mot felles mål. Samarbeidet er en forutsetning for å lykkes.

Ibsenbiblioteket er et av de store tiltakene i Skien 2020 og skal bidra til sentrumsutvikling. Den nye etableringen skal være godt integrert i bylivet. Når Skien nå skal realisere Ibsenbiblioteket er det viktig å ta høyde for den historiske konteksten, se på dagens funksjoner i sentrum og finne ut hvordan Ibsenbiblioteket kan bidra til utviklingen av den fremtidige byen. Da også med fokus på Skien som reisemål.

Behovet for et nytt bibliotek i Skien sentrum har eksistert lenge. Dagens bibliotek, i Brunosten, ble tatt i bruk i 1963 og senere utvidet inn i kjelleren på Ibsenhuset da det sto klart i 1973. Dagens ønsker og behov fra publikum og bibliotekenes endrede samfunnsoppdrag gjør at byggets fasiliteter og areal ikke lenger er egnet.

Skien kommune planlegger nytt bibliotek, integrert med innbyggjerservice og nasjonalt besøkscenter for Henrik Ibsen. Arbeidstittelen er Ibsenbiblioteket. Det er kostnadsberegnet til 330 mill. og bystyret i Skien har bevilget 200 mill.

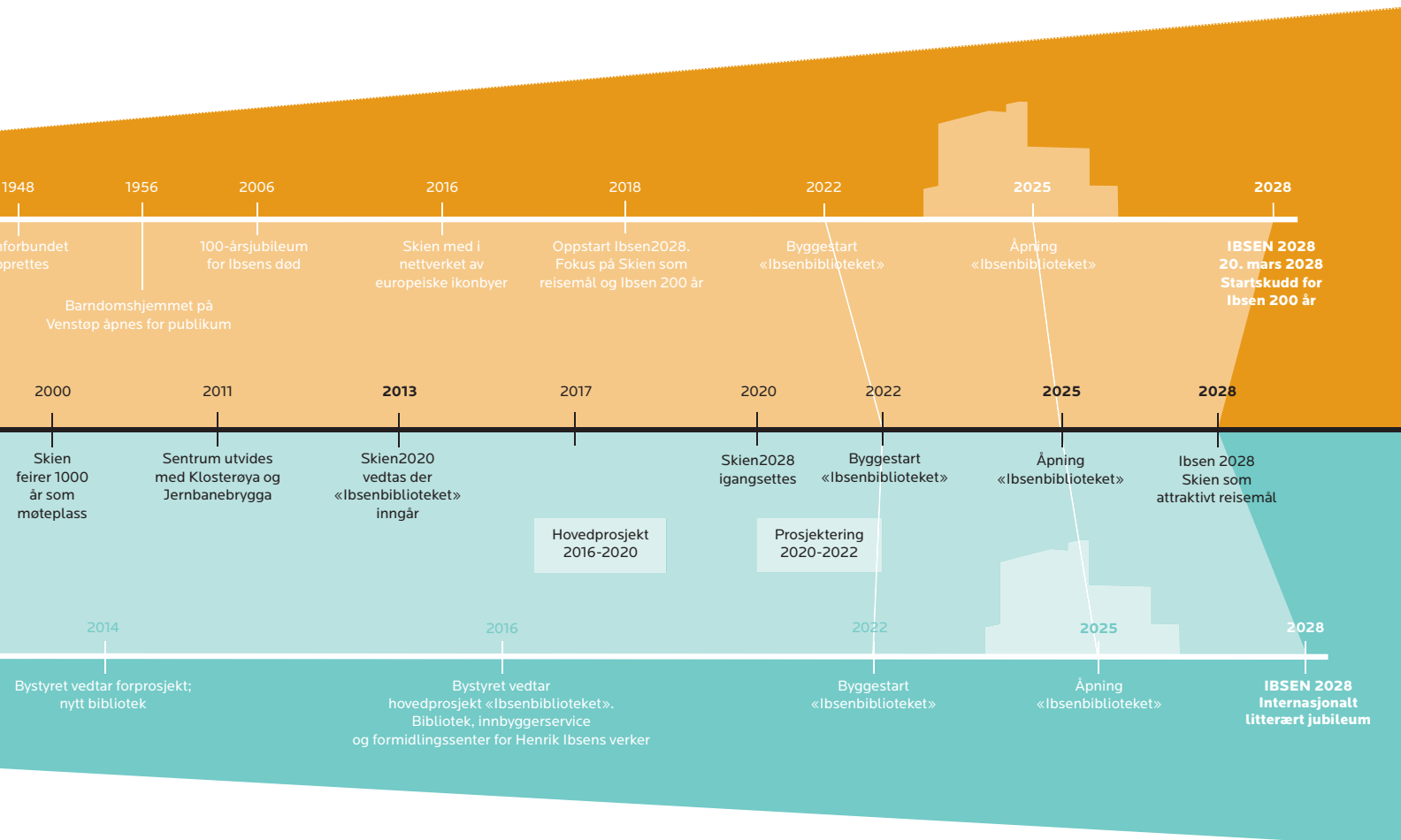
Skien bibliotek har i dag ca. 115 000 besøkende i året. Det nye Ibsenbiblioteket har ambisjoner om 450 000 besøkende i året.

De siste årene har flere kommuner sett mulighetene som ligger i å samlokalisere publikumstjenester ved for eksempel å flytte kommunens servicesenter til bibliotekene og dermed forsterke sin dialog med innbyggerne. I Danmark er det nå helt vanlig med borgerservice på biblioteket. Dette blir kommunens ansikt utad og gjør det enklere for innbyggerne å komme i kontakt med kommunen. Det utvidede servicesenteret som skal være en del av Ibsenbiblioteket blir i fortsettelsen kalt innbyggjerservice.

I 2014 vedtok Skien kommune et forprosjekt for å se på utvikling av nytt bibliotek sammen med et utvidet servicesenter og et nytt besøkssenter for Henrik Ibsen. Dette forprosjektet ble videreført i et hovedprosjekt i desember 2016.

Skien er Ibsens fødeby og stedet hvor familien Ibsen har sin historie. Dette gir byen et helt spesielt utgangspunkt for å bidra inn i kunnskapsutvikling og formidling som tar utgangspunkt i Ibsen og arbeidene hans. Norge mangler et helårsåpent, moderne besøkssenter knyttet til Ibsen, der publikum kan bruke alle sanser og være aktive deltakere i sin egen oppdagelse og utforsking av Ibsen-relaterte emner. Tvetydighetene, paradoksene og de mange perspektivene som er knyttet til Ibsen og hans produksjon skal ikke først og fremst besvares, men utforskes.

2019 er det siste året i hovedprosjektet for Ibsenbiblioteket, og det skal gjennomføres arkitektkonkurranse på to lokaliseringalternativer.

Generell informasjon om konkurransen

I august 2017 vedtok Skien formannskap å dele arkitektkonkurransen i to faser. Fase 1 inneholdt en lokaliseringsanalyse på to alternative tomter, innspill på romprogram, bærekraft og lbsen tolket i arkitektur. Denne fasen skulle resultere i valg av lokalisering og innspill til utarbeidelse av romprogram.

Den politiske behandlingen etter fase 1, høsten 2018, resulterte ikke i valg av lokalisering. Man vedtok derfor å gå videre til fase 2 med arkitektkonkurranse på to lokaliseringalternativer for å få et bedre beslutningsgrunnlag. Tomtevalget er derfor fortsatt uavklart.

Fase 2: Plan- og designkonkurranse i 2019

Skien kommune skal gjennomføre arkitektkonkurranse for lbsenbiblioteket på to lokaliseringalternativer; Meierikvartalet og Kulturkvartalet. Konkurransene gjennomføres som to begrensede plan- og designkonkurranser. Tilbydere kan velge å delta i prekvalifiseringen på begge eller en av konkurransene. Plan- og designkonkurransen er valgt for å gi et godt underlag for valg av lokalisering, for å få fram hvordan nasjonale oppgaver kan ivaretas, for kostnadsberegning av byggene og for å gi grunnlag for engasjement av arkitekt for videre prosjektarbeid.

Det skal velges ut tre deltagere på hvert lokaliseringalternativ; tre på Kulturkvartalet og tre på Meierikvartalet. Det er utarbeidet konkurranseprogram som er tilpasset hvert

lokaliseringalternativ. Dette er programmet for Kulturkvartalet.

Det utbetales et honorar til alle deltager-teamene i begge de begrensede plan- og designkonkurransene, forutsatt komplett innlevering av det materiale som blir krevet utarbeidet. Det kåres vinnere i begge plan- og designkonkurransene.

Skien bystyre vedtar lokalisering av prosjektet.

Det er Skien kommunes intensjon at plan- og designkonkurransen skal følges opp med prosjektering og bygging av uterom og bygg. Det gjelder både forprosjekt og detaljprosjektering av prosjektet. Beslutning om hvordan videre oppfølging skal foregå vedtas av Skien bystyre.

Økonomisk ramme

Bystyret vedtok en kommunal ramme på kr 200 mill. (2017 kr) + MVA for prosjektet i juni 2017. Prosjektet har en kostnadskalkyle på kr 330 mill. (2017 kr) + MVA. Differansen på kr 130 mill. mellom den kommunale rammen og kalkylen skal hentes inn via ekstern finansiering.

Den totale kostnadsrammen for prosjektet er pr. dags dato uavklart. Det er derfor viktig at konseptene/prosjektene som tegnes kan skaleres, slik at prosjektet kan utvikles i tråd med aktuell økonomisk ramme når den er avklart.

Finansiering av de eksterne midlene er i hovedsak basert på ordningen med nasjonale kulturbygg som Kulturdepartementet forvalter og midler knyttet til 200-års jubileet for Henrik Ibsens fødsel i 2028. Det betyr at satsingen på Ibsen er utslagsgivende for ekstern finansiering. Måten den arkitektoniske løsningen fortolker Ibsen på og beskrivelser av innovasjon innen formidling og andre tjenester vil være avgjørende for å kunne utløse eksterne investeringsmidler i størrelsesorden kr 130 mill.

Lokale og nasjonale oppgaver

Ibsenbiblioteket skal levere tjenestene som i dag eksisterer på biblioteket, det kommunale servicesentret, turistinformasjonen og utstyrssentralen. De eksisterende tjenestene skal utvikles og det skal legges til nye lokale tjenester. Et eksempel på dette er den enkle veiledningstjenesten til NAV.

I tillegg til de tjenestene som skal betjene lokale behov skal det legges til en ny tjeneste som ikke finnes i dag; et Ibsen-formidlingssenter. Målet er at formidlingssenteret skal løse nasjonale formidlingsoppgaver på Ibsen-feltet. De fysiske premissene for de nasjonale oppgavene må være synlige i konseptet som tegnes ut, da de vil være utslagsgivende for ekstern finansiering.

Vi har tatt utgangspunkt i Ibsens egen gruvemetafor om hvordan kunstverkets mening skal «slynge seg skjult gjennom Værket ligesom Sølvåren i Fjeldet», og så er det opp til «hver Enkelt at fortolke den etter sit individuelle Behov». Slik har vi sett for oss Ibsen som gjennomgående tema i Ibsenbiblioteket også: noen steder går sølvåren helt opp i dagen, mens den andre steder er usynlig fra overflaten, men kan følges nedover i dypet. Konseptet er at formidlingssenteret er en integrert del, og blir omtalt som sølvåren som slynger seg gjennom biblioteket.

Alt som knyttes til Ibsenformidling i Ibsenbiblioteket omtales som Sølvåren videre i programmet og i vedlegget *Tjenester og typologier*.

Ibsenbiblioteket, med det nye formidlingssentret i Sølvåren, skal supplere dagens kulturtilbud i Skien. Skien er regionshovedstad i den nye regionen Vestfold-Telemark, og er vertskommune for flere store kulturinstitusjoner. Ibsenhuset er et av landets mest aktive kulturhus og kulturformidlere, og er det største i regionen. Ibsenhuset har en lang rekke arrangementer året gjennom, og har blant annet en stor sal som kan ta 850 personer. Telemark Museum skal bygge nytt helårsåpent museum i Brekkeparken som åpnes i 2021. Telemark Museum drifter også Henrik Ibsen Museum på Venstøp 5 km utenfor sentrum. Dette er barndomshjemmet til Henrik Ibsen og et litterært museum. På dette museet er de i gang med et prosjekt med tilbakeføring av hus og hage, samt utvikling av låven som formidlingsarena. Prosjektet skal være ferdig til 2028. Teater Ibsen – regionteater for Vestfold og Telemark – er lokalisert i Skien. Teater Ibsen er et produserende turneteater, og de forvalter Ibsen Awards på oppdrag for Skien kommune og Kulturdepartementet. Alle disse aktørene jobber sammen mot det nasjonale Ibsen-jubileet i 2028.

Ibsenbiblioteket, med Sølvåren, skal utfylle andre Ibsenattraksjoner, både lokale, regionale og nasjonale.

Kostnadsberegning av bygget

Kostnadskalkyle og kostnadsvurdering vil være en viktig del av evalueringen. Dette både for å vurdere kostnadene til bygget i full-skala og hvordan det kan bli skalert i forhold til økonomiske rammer, jamfør punktet «Økonomisk ramme». Det er utarbeidet to regneark som skal fylles ut. Disse ligger som vedlegg. Dette gir grunnlag for kostnadsberegning som gjøres av en ekstern aktør.

I jurykriteriene er dette beskrevet slik:

Gjennomførbarhet:

- konseptet skal kunne skaleres opp og ned, avhengig av endelige vedtak om økonomiske rammer og nasjonale oppgaver.
- synliggjøre opp- og nedskaleringmulighetene gjennom å prioritere hvilke deler av prosjektet som kan økes/redueres dersom byggekostnadene skal tilpasses.

Samskaping og åpen prosess

For å lykkes med å utvikle et nytt unikt tilbud for innbyggerne i Skien og tilreisende har man lagt opp til en åpen og innovativ prosess med stor grad av brukermedvirkning, involvering og samskaping. Innbyggerne, ansatte i kommunen og eksterne samarbeidspartnere har deltatt aktivt i planleggingen av den nye institusjonen.

Denne arbeidsmetodikken skal videreføres etter at arkitektkonkurransen er gjennomført. Det skal gjennomføres innovative anskaffelser som gir rom for å jobbe i nært samarbeid med leverandører, både når det gjelder bygget og utviklingen av innhold og tjenester. Prosjektet skal teste ut og pilotere tjenester, formidlingsverktøy og publikumsopplevelser.

Valgt arkitekt vil være sentral i videre utvikling av prosjektet. Det er en forutsetning at arkitekt vil arbeide i en samskapende metodikk og utvikle konseptet og bygget basert på innspill fra innbyggere og prosjekteier. Vinnerutkastet/skissen vil være utgangspunkt for videre utvikling av bygget og konseptet.

Fase 1: Parallelloppdrag i 2018

Fase 1 av arkitektkonkurransen ble gjennomført som et parallelloppdrag med tre arkitektteam. Lag 1 og 2 arbeidet med analyser og synergier på begge lokaliseringalternativene. Alle tre arkitektteamene har arbeidet med innspill til romprogram og hvordan Ibsen-prinsipper kan materialisere seg romlig og arkitektonisk, og lag 3 har arbeidet med bærekraft (Wildcard-lag).

Fase 1 ble gjennomført i samarbeid med Norske arkitekters landsforbund. Det er utarbeidet en evalueringsrapport fra parallelloppdraget.

Lokaliseringsanalysene fra fase 1 ligger som vedlegg.

Visjon og verdier

Det nye Ibsenbiblioteket skal være åpent, demokratisk, relevant, modig, mangfoldig og ujølete. Det skal ha lav terskel for besøk og deltakelse, men høy kvalitet på innhold og kompetanse. Ibsenbiblioteket i Skien skal bli et nasjonalt formidlings- og opplevelsessenter for arbeidet med Henrik Ibsens litteratur og diktning.

Verdier og visjon vedtatt av Skien bystyre 15.12.16

Mål for satsingen

Ibsenbiblioteket skal ta imot 450 000 besøkende i året, hvorav 80–90% er innbyggere i Skien og omegn. Resterende er besøkende til byen, norske og utenlandske turister. Det utgjør i snitt 1250 besøkende hver dag.

Det er et mål å nå nye brukergrupper i lokalbefolkningen. Prosjektet ser en stor gevinst i tjenesteutvikling og arealeffektivisering ved å integrere et nytt besøksenter for Ibsen, innbyggjerservice og turistinformasjon i et nytt og moderne bibliotek.

Ibsenbiblioteket skal gi økt samfunnsengasjement og økt demokratisk deltakelse i regionen. I tillegg skal det:

- Være et kraftsenter på kunnskapsutvikling, litteratur, formidling og demokratiutvikling i regionen, la disse delene forsterke hverandre og bidra til livslang læring.
- Drive nyskapende formidling av Henrik Ibsens liv og verker integrert i biblioteket.
- Være kommunens ansikt utad og være en los i et komplisert samfunn.

- Være en attraktiv arena og et unikt sted for samskaping, samarbeid og entreprenørskap.
- Være et fleksibelt og dynamisk sted for alle som ønsker viten, inspirasjon og personlig vekst.
- Være et forbilde på hvordan sosiokulturell og økonomisk bærekraft, og miljø- og klima kan integreres i bygg, innhold og drift.
- Inneholde helhetlige teknologiske løsninger som gir et fremtidsrettet, miljøriktig og kostnadseffektivt bygg. Arkitekturen og teknologien bør i samspill skape funksjonelle areal og tilbud til brukerne.

Ibsenbiblioteket skal både være et digitalt sted og et fysisk sted, og ha gode koblinger mellom de digitale og de fysiske tjenestene og opplevelsene.

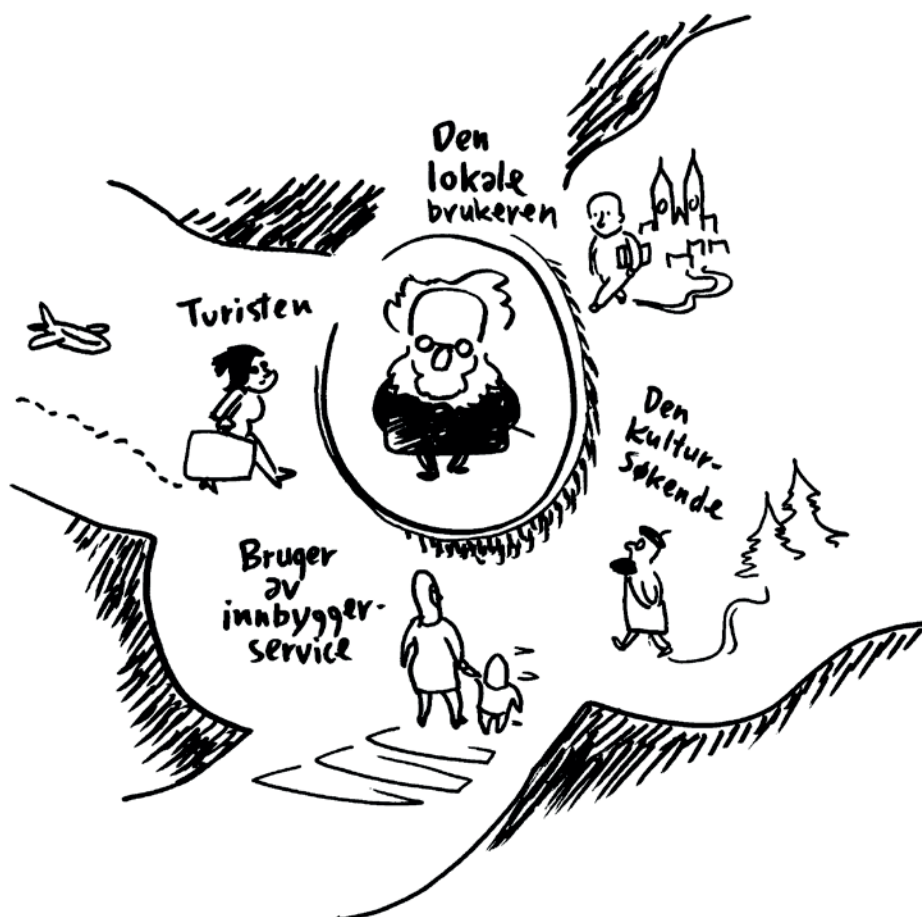
På det fysiske stedet skal Ibsenbiblioteket være åpent fra kl. 08.00–20.00 hele året, på ukedager, i helger og ferier. Det fysiske stedet skal gjøre brukerne mest mulig selvhjulpne.

Bibliotekene er vår felles eiendom. Dette ligger til grunn for folkebibliotekenes unike rolle som møteplass og demokratisk arena. Alle har lik rett til å låne, alle står i den samme køen når det er flere som ønsker den samme boka, alle arrangementene er gratis, og alle som kan legitimere seg får tilgang til alle tjenestene. Det er dette prinsippet som utvikles videre når publikum i dag også bidrar sterkt til arrangementsaktiviteten, enten som frivillig eller som arrangør i egen regi. Kommersielle aktører kan også benytte seg av bibliotekets fasiliteter, men da mot en rimelig leie. For Ibsenbiblioteket betyr dette at bygget må tilrettelegges slik at eksterne arrangører kan bli mest mulig selvhjulpne. Les mer om dette under punktet «Aktivitet gjennom partnerskap» på s. 32.

Ibsenbiblioteket skal være et meråpent bibliotek, altså tilgjengelig for publikum utenom betjent åpningstid, hver dag hele året. Det aller meste av bygget skal kunne brukes av innbyggere som inngår en slik meråpentavtale. Brukerne låser seg inn

med bibliotekkortet og koden sin. Meråpent bibliotek-løsningen har eksistert i mange år, og det er rapportert svært få problemer. Men selv om løsningen objektivt sett er trygg, betyr ikke det at folk nødvendigvis kjenner seg trygge. Ibsenbiblioteket må derfor utformes på en slik måte at publikum kjenner seg trygge også når ansatte ikke er til stede. Dette vil påvirke opplevelsen av bygget positivt også i den betjente åpningstiden. På dagtid skal Ibsenbiblioteket ha flere innganger, men det er naturlig kun å bruke en inngang i meråpenttiden.

Biblioteket skal ha en viktig rolle som digitalt tilgangspunkt for befolkningen. Digitale samlinger og kunnskap fra andre kilder skal være tilgjengelig på biblioteket, men man skal også gi befolkningen tilgang til teknologi og tjenester de ikke har hjemme. Ibsenbiblioteket skal være en arena der brukerne får tilgang til teknologi og digitale ressurser som gir kunnskap, kompetanse og opplevelser.

Effektmålene for prosjektet er:

- Mer liv i sentrum og økt bruk av tilstøtende byrom
- Nye brukergrupper og brukere av biblioteket
- Økt variasjon i formidlingsmåter ved biblioteket
- Økt interesse, kunnskap og oppmerksomhet omkring Ibsens liv, verk og betydning
- Økt fellesskap og sosial interaksjon
- Øke barn og unges nysgjerrighet og kunnskap
- Nasjonal oppmerksomhet og interesse omkring Ibsensatsingen til alle kultur- og kunnskapsaktører i Skien
- At Skien blir det selvfølgelige sentrumet for Ibsenformidling og Ibsenturisme
- Øke Skiens attraktivitet som reisemål

Framtidas bibliotek

Biblioteket som institusjon har de siste årene fått fornyet sin kraft i samfunnet. Det er en arena som bidrar til å gi innbyggerne like muligheter, til å utjevne forskjeller og understøtte en bærekraftig livsstil. Innbyggere som bruker biblioteket aktivt kan redusere klimaavtrykket og spare store summer årlig på å låne i stedet for å eie – bøker, filmer, datautstyr, programvare, lydbøker, e-bøker, aviser og så videre.

Flyktninger og asylsøkere, gjestearbeidere og folk som nylig har fått oppholdstillatelse i Norge er blant dem som bruker biblioteket mest. Samme hvor i verden du kommer fra er biblioteket en kjent institusjon. Det er et sted du kan låne datamaskin, få gratis språkhjelp og veiledning, gå på språkkafe og finne fellesskap med andre. Slik blir biblioteket også en av samfunnets viktigste arenaer for integrering. På nasjonalt nivå er det en av de mest brukte kulturarenaene og den mest populære offentlige tjenesten.

I 2013 ble formålsparagrafen (§ 1) i Lov om folkebibliotek utvidet. Den gjeldende formålsparagrafen betoner bibliotekenes oppgave som møteplass og formidlingsarena:

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet, gjennom aktiv formidling og ved å stille bøker og andre medier gratis til disposisjon for alle som bor i landet. Folkebibliotekene skal være en uavhengig møteplass og arena for offentlig samtale og debatt. Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet. Bibliotekenes innhold og tjenester skal gjøres kjent. Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.

Bibliotekene er midt i et skifte, der aktiv formidling av litteraturen og bibliotekenes funksjon som møteplass får større betydning. Dette betyr at det fysiske stedet, hvor folk møtes og formidlingen foregår, er en avgjørende del av attraksjonen og opplevelsen.

Tre fundamentet for biblioteket

Bibliotekets særstilling i samfunnet som den mest brukte og høyest skattede kulturinstitusjonen bygger på tre fundamentet.

Det første har vi allerede vært inne på: bibliotekets universelle preg. Du vet alltid når du har kommet til et bibliotek uansett hvor i verden du er. Det eksisterer en felles internasjonal forventning og innsikt i hva et bibliotek inneholder og hva du kan gjøre der.

Det andre er bibliotekets unike evne til å ha lokal, stedlig relevans og den kontinuerlige utviklingen av tilbudet tilpasset nye tider. Dette betyr at du alltid kan bli overrasket i et bibliotek, enten du besøker et nytt bibliotek i et helt annet land eller er innom din lokale filial.

Det tredje fundamentet er bibliotekenes tradisjon for å samle og systematisere litteratur og kunnskap, og da all kunnskap, ikke bare den som harmonerer med bibliotekarens verdensbilde. Blant de kanskje 400 000 bokrullene som fantes i biblioteket i Alexandria for 2000 år siden var både Evklids astronomi, de jødiske Mosebøkene, greske komedier og lærebøker i magi. Også i dag møtes astronomi og astrologi, bibler og koraner i bokhyllene. Biblioteket er et

sted der motsetninger kommer frem i lyset, meninger brytes og perspektiver utvides.

Dynamikken som oppstår i spennet mellom det uforanderlige og varige, det nye og overraskende og det kunnskapsorienterte og åpne skal gjenspeiles i Ibsenbibliotekets utforming og innhold.

Tidligere ble de som brukte biblioteket gjerne omtalt som *lånere* eller *brukere* av biblioteket. De senere årene har bibliotekene i større grad fått et *publikum* som oppsøker biblioteket som en kunnskaps- og kulturarena hvor aktiv formidling har fått en mye større plass. Samtidig har lånere, brukere og publikummere også blitt invitert inn som *deltakere* i biblioteket hvor de gjennom innspill, bidrag eller samhandling med ansatte og hverandre driver tilbudet fremover.

I Ibsenbiblioteket betyr dette at de uforanderlige aktivitetene å lese, tenke, skrive, lytte og å arbeide foregår side om side med de nye aktivitetene lage, opptre, dele, skape. Noen soner har mer fremtredende fasiliteter for enkelte av aktivitetene enn andre, mens andre soner har en overlapp hvor det meste kan foregå samtidig.

Det fysiske stedet og det digitale stedet

Samtidig som biblioteket blir viktigere som møtested, går digitaliseringen stadig raskere. Tjenestene i offentlig sektor skal i stor grad foregå på nett, dette gjelder også for bibliotekene og servicesentrene. Publikum og innbyggerne skal i størst mulig grad bli selvhjulpne. Bibliotekene er digitale tilgangspunkt og skal også være veivisere i en digital hverdag. Samvirke mellom det digitale stedet og det fysiske stedet er viktig, det er to sider av samme sak. I dette grensesnittet utvikles tjenestene kontinuerlig.

Sølvåren – et formidlingscenter

Skien har et internasjonalt ikon å forvalte, og Skien kommune vedtok i 2016 en Ibsen-strategi. Etableringen av et nytt formidlingscenter er forankret i denne strategien. Det finnes en omfattende tradisjon for å

iscenesette Ibsens stykker og for å fortolke dem i lys av aktuelle samfunnsendringer. Ibsen var også selv opptatt av at kunstens mening ikke er fast, men at publikum må tolke kunstverket ut fra sine behov. Flertydigheten i Ibsens tekster er en viktig grunn til at de fortsatt «lever» gjennom nye fortolkninger og iscenesettelser. Sammenhengen mellom bibliotekets samfunnsrolle og kontekstualisering av Ibsen gir spenstige muligheter.

Ibsen er en internasjonalt kjent merkevare og en kulturell verdensarv. Stykkene hans spilles ukentlig et eller annet sted i verden. Norge trenger en arena som formidler Ibsen i en global kontekst, som kan trekke opp de store linjene og forklare hva det vil si at Ibsen er en av verdens mest kjente og spilte dramatikere. Flertydigheten i Ibsens tekster er et godt utgangspunkt for å øve på og styrke uenighetsfellesskap, for å se flere perspektiver samtidig og for å oppøve en kritisk sans i møte med enkle svar og endelige løsninger.

Eksisterende formidling av Ibsen utenfor teatrene er først og fremst knyttet til den biografiske Ibsen. Men vi trenger også en arena for å formidle hva Ibsen og hans verk er og betyr i vår tid. Det forskes på Ibsen på alle kontinenter. Denne forskningen må nå utover forskernes egen krets og formidles for et bredt publikum. Skien er allerede involvert i internasjonalt Ibsen-arbeid gjennom *Ibsen Awards* og *The International Ibsen Committee* som arrangør av forskerkonferanser. Kommunen inngår også i det europeiske ICON-cities, et nettverk der byer som forvalter verdenskjente kulturelle ikoner deler erfaringer.

Vi vil bruke bibliotekkompetanse til å samle inn Ibsen-stoff og bygge opp en unik samling, til å formidle hva som skjer på Ibsen-feltet akkurat nå, og til å veilede interesserte i samlinger og digitale Ibsen-ressurser. Ibsenbiblioteket vil åpne samlingene for alle.

Demokratisk arena

Demokrati betyr at innbyggerne er aktivt med i viktige politiske beslutningsprosesser og

har like rettigheter til å delta. Ytringsfrihet, organisasjonsfrihet og lik tilgang til kunnskap er grunnleggende forutsetninger for at folkestyret skal bli reelt. Ulike økonomiske og sosiale ressurser er en utfordring for demokratiet, også i dagens Norge. Dårlig språk- og kulturforståelse hindrer folk i å kunne orientere seg om sine rettigheter og delta i beslutningsprosesser. Her har biblioteket en viktig utjevne funksjon, og innbyggjerservice er kommunens utstrakte hånd til innbyggere som trenger oversikt over rettighetene sine og å finne fram i byråkrati og lovverk.

I Ibsenbiblioteket vil disse tjenestene veves sammen med prinsipper fra Ibsens verker om dyrkingen av det komplekse og mangetydige. Henrik Ibsen avsto fra å skape harmoni og syntese, og lot i stedet spenningene mellom motsetninger komme til syne og være flertydige og virksomme (les mer i kapittelet: «Fra litteratur til arkitektur», s. 14). Bibliotekets rolle som debattarrangør og formidler av all verdens litteratur bygger på det samme prinsippet. Funksjonen som demokratisk arena harmonerer med verdiene *modig* og *mangfoldig*.

Av de tre tjenestene som skal samles i Ibsenbiblioteket er innbyggjerservice den som vil bli minst omtalt i grunnlaget for arkitektkonkurransen. Dette er fordi tjenesten har få spesifikke behov som krever tilpasning av arkitektur eller spesiell bruk av arealer. Tjenestene trenger et møtepunkt med publikum i Knutepunktet, muligheten for å trekke seg tilbake for å veilede enkeltpersoner eller grupper, og normale kontorfasiliteter. I tillegg vil det i Ibsenbiblioteket bli behov for lager til utstyrssentralen, fordi innbyggjerservice administrerer denne ordningen i Skien.

Innbyggjerservice vil ha stor betydning for bruken av Ibsenbiblioteket. Tjenesten vil møte manges behov og bidra sterkt til å gjøre Ibsenbiblioteket til en demokratisk arena gjennom informasjon, folkeopplysning og ved å administrere forhåndsvalg annet hvert år. Ved å drive turistinformasjonen vil innbyggjerservice være en viktig stopp for tilreisende. Innbyggjerservice vil også

knyttet tett på det demokratiske hjørnet og utviklingen av dette, ta i bruk ny teknologi for å veilede publikum, yte saksbehandling og hjelpe med søknadsprosesser. I Ibsenbiblioteket vil tjenestene også få nye tilpassede publikumsarealer med stor gjennomstrømming av mennesker. Dette vil tvinge fram nyskaping i formidling og gjennomføring av tilbudet.

Nøkternt ikonbygg

Skien skal bygge framtidens møteplass for byen, kommunens nye ansikt utad. Det skal være et bygg som er attraktivt å besøke. Innholdet og hvordan bygget legger til rette for unike og spektakulære opplevelser er det som til sammen utgjør attraksjonen.

Bygget skal både fornye tenkningen rundt arkitektur og ikonbygg og det å fortolke et kulturikon arkitektonisk. Skien kommune har en ambisjon om at bygget skal inngå i den Ibsenske resepsjonshistorien, som et verk det er interessant å oppleve i seg selv.

Markert bygg og arkitektonisk grep

I Kulturkvartalet blir Ibsenbiblioteket et frittstående bygg, men det skal ses i sammenheng med Ibsenhuset. Ibsenhuset har vært en av Skiens store merkevarer siden åpningen i 1973 og har en sterk egen identitet i kraft av arkitekturen, måten huset brukes på og posisjonen i kulturmarkedet.

Det å integrere Ibsen-tematikk i prosjektet, både arkitektonisk, romlig og i utstillinger, er som nevnt et viktig premiss for å utløse eksterne midler på investering.

Fra litteratur til arkitektur

Ibsens verk er fortolket over en periode på 170 år, i ulike uttrykk og over hele verden. Det gir en rikholdig resepsjonshistorie å formidle fra. Ved at arkitekturen i Ibsenbiblioteket fortolker Ibsen eller Ibsens verk, blir også dette bygget en del av resepsjonshistorien. Tanken om at det er en kobling mellom Ibsen og arkitektur er på ingen måte ny. Den ble etablert av Ibsen selv og er videreført av kunstnere og forskere. Ibsen skal ha sett på seg selv som arkitekt. Det var en gang, skriver biografen Halvdan Koht, at Erik Werenskiold traff Henrik Ibsen på gata i Oslo, mens Ibsen gikk og studerte noen nye hus:

«Nå, De interesserer Dem for arkitektur?» sa Werenskiold. 'Ja, det er jo mitt eget fag,' svarta Ibsen. Han såg på sine egne verk som byggverk.»

(HALVDAN KOHT: HENRIK IBSEN. EIT DIKTARLIV. II, 1954:257).

Metaforer og handling knyttet til arkitektur, bygging, riving, rom og hus står sentralt i Ibsens fortellermåte og kunstneriske produksjon. Sceneanvisningene beskriver husene og rommene og hvordan de romlige strukturene virker inn på karakterenes handlingsrom. Ibsens 50-årige karriere handlet i stor grad om å forbinde litteratur og arkitektur. Først som regi-instruktør og teatersjef i Bergen og Kristiania på 1850- og 1860-tallet, der han tegnet ned dekorasjonene og scenearrangementet i regibøkene og skapte de faktiske rommene karakterene skulle handle i, og senere som dramatisk forfatter.

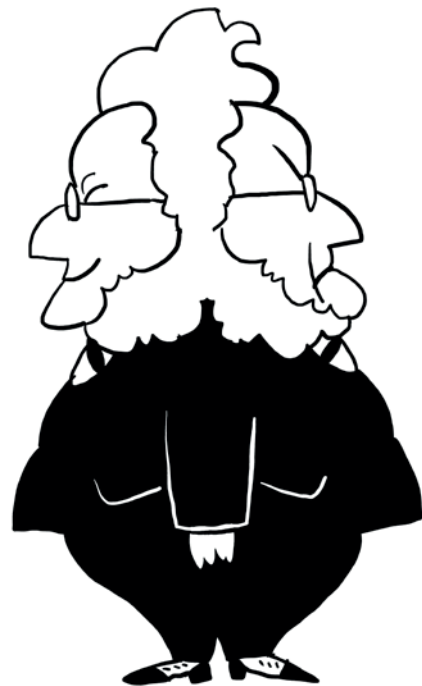
Fortellermåten, dimensjonene og det dobbelte perspektivet

Ibsens fortellermåte starter med å beskrive et rom eller sted, ofte svært detaljert. Leseren kommer rett inn i en nåtidig situasjon, men der karakterenes fortellinger om fortiden er avgjørende for hvordan handlingen utvikler seg. Denne tilbakeskuende fortellerteknikken omfatter også detaljene i rommet og hva man kan se fra rommet eller stedet. Små detaljer i det som beskrives i rommet eller stedet fremkaller minner om fortiden. Portretter på veggene minner om faren til Hedda Gabler eller forfedrene til Rosmer. Utsikten ned i dalen minner Brand om barndommen. Noen man har fortrent eller glemt dukker uventet opp i bakgrunnen, som i *Samfunnets støtter*, – og setter handlingen i gang. Det åpnes for store dimensjoner. Utendørs er dimensjonene langt innover fjellvidda til fjerne rekker av snødekte fjell eller helt ut til åpent hav. Innendørs er det ofte rom bak rom eller utsikt gjennom store vinduer til hage, gate og by. Det er innerst på mørkeloftet at Hedvig skyter seg i *Vildanden* og bak vinduene i blomsterværelset at det evinnelige regnværet holder opp og solen skinner over snødekte fjell i *Gengangere*.

Den viktigste dimensjonen i Ibsens rom og landskap er den vertikale – det som er høyt opp og dypt nede. Men verken veien nedover, i Bergmannens gruveganger, eller oppover, ad en evig vindeltrappe, fører til klarhet eller et mål. Likevel er det menneskets lodd og utfordring å følge kallet og hele tiden utfordre grensene for det menneskelige. Rommene og stedene for handlingene i Ibsens skuespill er beskrevet ut fra et dobbelt perspektiv: De er umiddelbart opplevd av leserne som om de er sett forfra – fra det horisontale perspektivet – som om de satt i en teatersal. Men rommene er gjerne også beskrevet fra det vertikale perspektivet. Dette perspektivet

var det Ibsen lærte å bruke for å tegne ned dekorasjonene og scenearrangementet i regi-bøkene i Bergen. Dette perspektivet var det også teatrene fortsatt brukte for å arrangere scenerommet i oppføringene av dramaene i Ibsens samtid.

Det dobbelte perspektivet er også sentralt i fortolkningen av stykkene. Det komplekse og mangetydige er karakteristisk for Ibsens dramatiske tekster. Tekstene hans presenterer ulike og innbyrdes motstridende stemmer og perspektiver og åpner for stadig nye tolkninger. Hver ny lesning gir en ny forståelse. Ibsen avstår fra fristelsen til å skape harmoni og syntese og lar i stedet spenningene mellom motsetninger være flertydige og virksomme.

Dramatikerens beskrivelse av barndomsbyen

På 1880-tallet arbeidet Ibsen med selvbiografien *Fra Skien til Rom*, et arbeid Ibsens forlegger på det sterkeste frarådet Ibsen å fullføre for å unngå at personen Ibsen ble stående i veien for fortolkningen av verkene. Men de tidligste minnene fra barndomsbyen ble nedtegnet. Fortellermåten med den retrospektive teknikken og det dobbelte perspektivet fra dramaene er også fortellermåten i barndomsminnene. Anslaget er i en nåtidig situasjon:

Dengang da gaderne i min fødeby Skien for en del år siden fik navne – eller kanskje de bare blev omdøbt – nød jeg den ære at få en gade opkaldt efter mig. Således har ialfald aviserne berettet, og jeg har hørt det samme af troværdige rejsende. Efter deres forklaring skulde denne gade strække sig fra torvet ned imod havnen eller «Muddringen». Men hvis dette opgivende er riktigt, så skønner jeg ikke af hvilken grund gaden kom til at bære mit navn; thi jeg er ikke født i den gade og har aldrig boet der.

Så kan den egentlige fortellingen, den som ligger i fortid, starte. Beskrivelsen av Skien er dramatikerens beskrivelse av byrommet, sett fra hovedpersonens perspektiv, hjemme i Stockmanngården (Meierikvartalets sørøstlige hjørne, mot Handelstorget). Som i dramaene beskriver han rommet fra det dobbelte perspektivet, hva som er til høyre og til venstre, hva som gir dybde, hva som gir det høyde, og hvordan opplevelsen av omgivelsene utenfor rommet gir stemning eller atmosfære:

Jeg er derimod født i en gård ved torvet, Stockmanns gård, som den dengang kaldtes. Denne gård lå lige imod kirkens forside med den høje trappe og det anselige tårn. Til høyre for kirken stod byens gabestok og til venstre lå rådstuen med arrestrum og «dårekisten». Den fjerde side af torvet indtoges af latinskolen og borgerskolen. Kirken lå frit i midten. Dette prospekt var således den første vue over verden, som fremstillede sig for mine øjne. Altsammen arkitektur; intet grønt; intet landligt frilands-landskab. Men over dette firkantede rum af sten og træ fylldtes luften, så lang dagen var, af dæmpet drønnende sus fra Langefos og fra Klosterfossen og fra de mange andre faldende vande, og gennem fosseduren skar fra morgen til kveld noget, der lignet hvasse, snart hvinnende, snart stønnende kvindeskrig. Det var de hundrede sagblade, som arbejdede ude ved fossene.

Etter at byrommet er beskrevet fra Stockmanngården skifter perspektivet, og kirken, torget og gårdsrommet i Stockmanngården beskrives fra det vertikale perspektivet:

Men denne samme tårnslug hadde for mig, dengang jeg var barn, noget særlig mærkværdigt derved at det var oppe i den jeg modtog det første bevidste og blivende indtryk. Min barnepige bar mig nemlig en dag op i tårnet og lod mig få sidde ude i den åbne slug, fastholdt bagfra, naturligvis, af hendes trofaste arme. Jeg mindes tydeligt hvorledes det slog

mig at jeg kunde se folk ned på hattepullene; jeg så ned i vore egne stuer, så vindueskarmene, så gardinerne, så min moder stå dernede i et af vinduerne; ja, jeg kunde se over hustaget og ned i gårdsrummet, hvor vor brune hest stod bunden ved stalddøren og visped med halen. På staldvæggen husker jeg der hang et blankt blikspand. Men så blev der rend og stimmel og vinken op dernede i vor gadedør og pigen trev mig ilsomt væk og skyndte sig ned med mig. Resten mindes jeg ikke; men siden fortalte de ofte at min moder hadde fåt øje på mig oppe i tårnsluggen, at hun hadde skreget, at hun var besvimet, som man dengang brugte, og at hun siden, da hun fik mig igen, hadde grædt og hadde kysset og klappet mig. Som gut gik jeg sidenefter aldrig over torvet uden at jeg så op til tårnsluggen. Jeg syntes at den slug ligesom særligt vedkom mig og kirkepuddelen.

Luftslott med grunnmur?

Lyden og energien eller kraften i Skien var tema i et brev den den aldrende Ibsen skrev til den unge venninnen Hildur Andersen (1895):

Skien skulde du ha' set noget mere av og hørt noget mere av også. For Skien er de stormende, susende, og sydende vandes by. Over hele byen er der likesom sang i luften fra alle fossene. Saaledes staar det ialfald for mig i erindringen. Jeg er ikke for ingenting født i fossedurens by.

Sangen i luften, som han beskriver fra Skien by, finnes også i *Bygmester Solness*, der Hilde Wangel hører sang i luften når den høyderedde byggmesteren med svimmel samvittighet klatrer opp i toppen av tårnene sine for å bekranse dem. Hilde Wangel og byggmester Solness bestemte seg for at de i fremtiden ville bygge det aller deiligste som finnes: luftslott – med grunnmur.

Hva slags arkitektonisk uttrykk Ibsenbiblioteket skal få og på hvilken måte uttrykket forholder seg til Ibsen og Ibsens verk er opp til arkitektene som deltar i konkurransene. I vedlegget Ibsenprinsipper og intensjoner antyder vi noen mulige retninger eller prinsipper som kan brukes som en inngang til Ibsen.

Konkurranssområdet

Kulturkvartalet ligger på Lundetoppen, høyt plassert i den vestre delen av sentrum. Lundeparken med sine store trær er en kvalitet for området. Viktige kultur- og utdanningsinstitusjoner som Ibsenhuset, Skien kulturskole og Lunde barneskole ligger tett på. Dette er et kulturtyngdepunkt i sentrum.

Områdebeskrivelse

Avgrensing av konkurranseområdet vist på flyfoto.

Lokaliteten ligger på Lundetoppen, høyt plassert i den vestre delen av sentrum. Mot øst faller terrenget mot gågatesystemet, den sentrale byaksen og vannene. Hovedveiene inn til sentrum fra vest og nord, Hesselberggate og Prinsessegata, går på hver sin side av kvartalet. Over veien mot vest ligger Lunde barneskole, inntil det sammenhengende grøntdraget Lundedalen som strekker seg langs hele sentrums vestsida.

Den nordre delen av tomte utgjøres av Lundeparken på ca 3 daa. Parken var tidligere en av sentrums kirkegårder. Når Ibsenhuset ble planlagt ble den en forlengelse av kulturhusets forplass mot nordvest. Bruken av parken er mest i form av gjennomgangstrafikk av gående fra vest på vei til sentrum. De siste årene har den også vært noe i bruk i forbindelse med arrangementer i Ibsenhuset.

Bibliotekbygningen «Brunosten» og de offentlige trafikkarealene langs og nord for denne kan disponeres til Ibsenbiblioteket, S-35 og K1-18 i kommunedelplan for sentrum. Lundeparken og Skistredet skal ha byromsfunksjoner, godt koblet til den nye bebyggelsen.

Plantegninger og snitt av alle byggene som inngår i konkurransen ligger som vedlegg.

Takstrapport og ombruksvurdering ligger som vedlegg.

Historikk

Skien fikk byprivilegier i 1358. Den middelalder-
ske bystrukturen som vokste fram var mer på
terrengets prinsipper enn den klassisistiske
kvartalstrukturen som avløste den etter by-
brannen i 1886. Konkurransområdets plassering
er vist på illustrasjonen under fra rett før siste
bybrann, rett etter og i dag.

Lundegata som avgrenser lokaliteten var byens
grense mot vest fram til litt etter midten av
1800-tallet. Bare prestegården lå på den andre
siden før folkeskolen ble påbegynt en gang etter
1850.

Folkeskolen ble bygd ut i flere trinn til kombinert
barne- og ungdomsskole, før ungdomsskolen
flyttet til Mæla, nord for sentrum. På prestegårds-
jordene ble Skien videregående skole bygget på
60-tallet.

Ibsenhuset ble innviet i 1973. Det ble bygd der
Cappelen-gården (Sangernes hus) sto og på
deler av den tidligere kirkegården. Biblioteket
(Brunosten) som stod ferdig på begynnelsen
av 60-tallet ble bygd sammen med det nye
biblioteket i Ibsenhusets underetasje.

Bybebyggelsen har de siste tiårene krøpet stadig
lengre sørover på begge sider av Bryggevatnet.

Cappelen-gården (Sangernes hus).
Foto: Digitalmuseet

Lunde skole, gammelt bilde. Foto: Digitalmuseet

Skien prestegård. Foto: Wikipedia

Skien gamle brannstasjon. Foto: Digitalmuseum

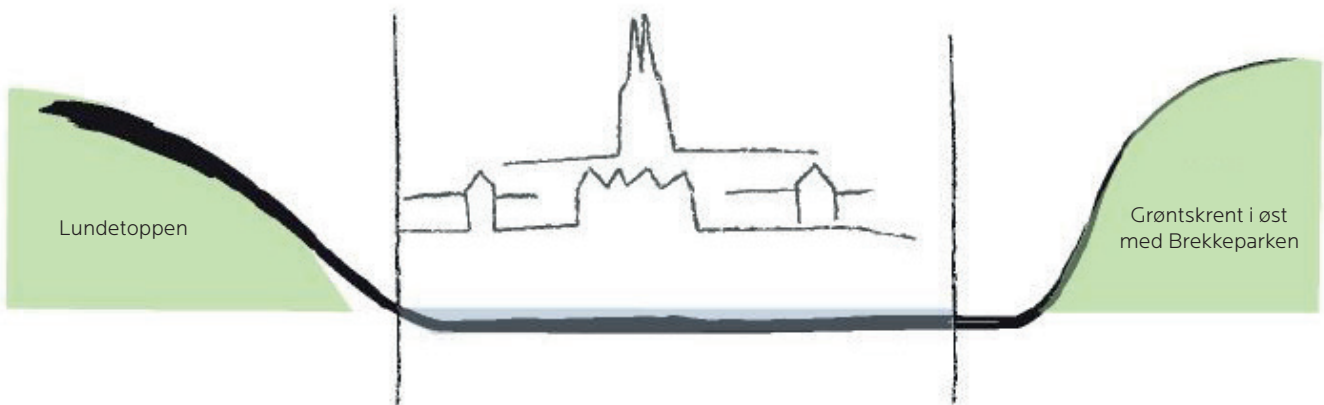
Bylandskapet (fra sentrumsplanen)

Skien har en karakteristisk byprofil; høydedrag på tre sider danner et amfi som åpner seg sørover mot to vannspeil. Bebyggelsen følger amfiformen, høydedragene, vannspeilene og understreker disse. Vegetasjonen er også tydelig i bybildet i form av de større grøntdragene Lundedalen, Bakkestranda og Brekkeparken. Den grønne skrenten i øst og parker og andre byrom bidrar til et grønt preg på byen. I deler av sentrum er det for lite grønt og forbindelsene mellom flere av grøntområdene er mangelfulle.

Hovedaksen i sentrum går mellom kirken og Bryggevannet. Skistredet og Telemarksgata er de to sentrale tverraksene. Disse to gatene har, på tross av mange bybranner, ligget omtrent på samme sted siden middelalderen. Skien bærer spor etter handels- og industrivirksomhet helt tilbake til vikingtiden. Det er likevel få spor etter tidlige bystrukturer i Skien. Dette skyldes flere katastrofebranner gjennom tiden, den siste i 1886.

Den nye byen ble stramt regulert. Planen bygget på prinsipper om rette gateløp, kvartalsbebyggelse og murtvang. Kirken fikk en plassering som et markant landemerke i nordenden av den nye byens hovedakse. Gatestrukturen, plassene, parkene og flere viktige bygninger i bybildet gjør byens historie etter bybrannen godt lesbar i vår tid. Restene av den gamle, sammensatte trehusbebyggelsen fra før bybrannen finnes i de gamle bydelene Snipetorp, Bratsbergkleiva og Bakken.

Fram til 1970-tallet skjedde det få endringer i bybebyggelsen. Da begynte en utvidelse av sentrum mot nord med større forretnings- og kontorbygg. Samtidig ble fotgjenger- og kjøretrafikk i større grad planskilt og Møllebrua og ny rundkjøring foran rådhuset bidro ytterligere til at byen fjernet seg fra vannet. Dette snudde gjennom arbeidet med sentrumsplanen fra 1996 hvor byen igjen vendte seg mot vannet med gangareal og parkområder i vannkanten. Trenden ble fortsatt i sentrumsplanen fra 2010 hvor resten av områdene rundt Bryggevannet ble en del av sentrumsdefinisjonen.

De nærmeste omgivelsene

Konkurranssområdet omgivelser defineres i dag først og fremst gjennom kultur- og undervisningsinstitusjoner. Strukturen er åpen og består av relativt store volumer. Bruken av området er i første rekke knyttet til bruken av disse institusjonene i deres åpningstid.

Ibsenhuset, byens kulturhus, ble innviet i 1973 som et tidlig eksempel på de store og fleksible kulturbyggene som de fleste større og mellomstore byer etterhvert har fått. Det har åtte saler, de to største med kapasitet til 850 og 350 personer.

Kulturskolen ligger i den tidligere brannstasjonen i Skistredet og i underetasjen i Ibsenhuset. Det grenser inntil konkurranssområdet i sørøst. Våren 2018 var kulturskolens bakgård ferdig opprustet. Den skal være en ny kulturell møteplass i sentrum og er et samarbeidsprosjekt mellom kulturskolen, Ibsenhuset, Hedvigs hybel (team fritid) og biblioteket.

Dag Bondeheim, Prinsessegata 7. Bygget ble overtatt av Onarheim eiendom i 2018. De nye eierne vil utvide antall rom og satse på et mer selvbetjent hotelltilbud. De ønsker å gjenåpne den tidligere Kaffistova, men med et annet konsept.

Frelsesarmebygget, Prinsessegata 9. Frelsesarmeen har kjøpt det tidligere musikkbygget til Skien videregående skole på Prestejordet og har lagt Prinsessegata 9 ut for salg.

Lunde barneskole har elever på første til syvende trinn. Skolen fikk nytt bygg i 2012. Nå pusses det fredete S-bygget, tegnet av arkitektene Karin og Odd Brochmann, opp og byggingen av en ny idrettshall har startet.

Grenland husflidslag, Lundegata 13, er et lokallag av Norges husflidslag for kommunene Bamble, Porsgrunn, Siljan og Skien. Lokalene er i Skiens gamle prestegård. Laget arrangerer kurs og holder åpent, med kafé, tirsdager og torsdager hele året.

Lundedalen er et sammenhengende grøntdrag som strekker seg fra Hjellevannet/Bakkestranda og nordover til jordbruksområdene på Falkum. Opprinnelig var dette bekkedraget som Lundebecken fulgte. I en periode var det søppeldeponi før det ble opparbeidet til friområde.

Tilgjengelighet

Gående og syklende

Gang- og sykkeltrafikken vest- og nordvestfra treffer Kulturkvartalet i omtrent samme høyde.

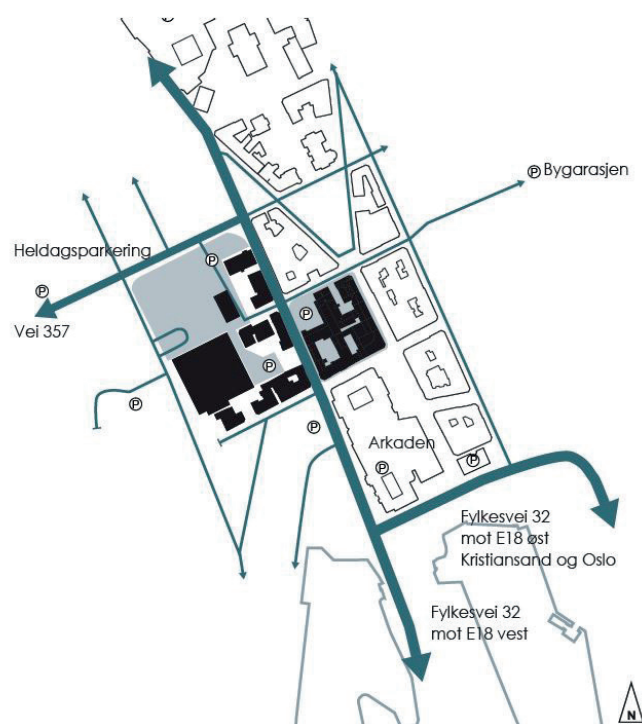
Dette vil gjelde de som kommer fra folkerike områder som Gulset/Strømdal og Falkum. Fra de østlige og sørøstlige delene av sentrum, gjør stigningsforholdene at adkomstløsningene ikke vil være universelt utformet. Dette vil omfatte innbyggere og tilreisende som kommer fra gågatesystemet/handelssenteret.

For å forsterke satsing på sykkel er Porsgrunn og Skien kommuner nå i gang med å utrede muligheten for en felles bysykkelordning. En slik ordning kan redusere biltrafikken mellom og internt i byene og legge til rette for sykkel som et alternativ til og fra kollektivknutepunkter, sykehus, universitet, videregående skoler og områder med høy arbeidsplasskonsentrasjon.

Kollektivtilbud

Avstanden fra kollektivknutepunktet på Landmannstorget er 250 meter i luftlinje. Stigningsforholdene mellom Landmannstorget og Ibsenhuset gjør at avstanden virker lengre enn den er. For de fleste av bussrutene er Landmannstorget den nærmeste holdeplassen. En av de tre Metrolinjene (M1 til Gulset) og en Pendelrute (Skotfoss) stopper ved Lundeparken.

Det er gjennomført en mulighetsstudie for etablering av et mer sentrumsnært stoppested for toget ved Landmannstorget. Det vil gi de togreisende et mer sentralt sted å gå av/på toget og en bedre kobling til busstilbudet.

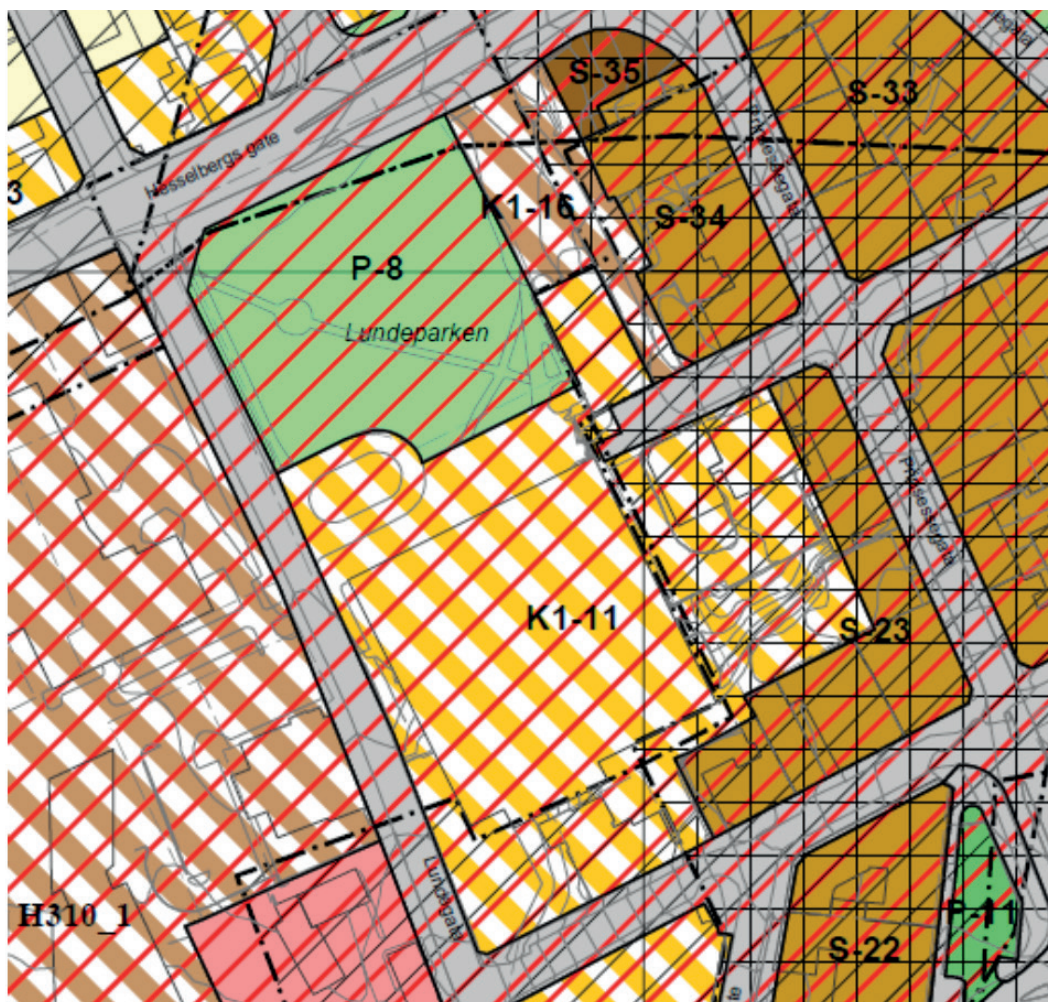
Parkering

Bilparkeringen til Kulturkvartalet løses i første rekke ved Lunde skole og på Marensro-tomta. I konseptet til Kulturkvartalet inngår noe parkering under bakken.

Kommunedelplan og Skien 2020

I 2010 ble den nye kommunedelplanen for sentrum (sentrumsplanen) vedtatt. Dermed ble to store transformasjonsområder, Jernbanebrygga og Klosterøya, innlemmet i en helhetlig plan for sentrum. Kommunedelplanen ble fulgt opp med et handlingsprogram, *Skien 2020*, som ble vedtatt i 2013 og revidert i 2017. Det er et samarbeidsprosjekt hvor aktørene i byen og kommunen står sammen og jobber mot felles mål.

Skien 2020 har gitt resultater ved at det nå investeres i mer handel, boliger og næringsbygg i sentrum. Det bygges et stort antall nye boliger på Klosterøya, på Fløtningen på motsatt side av Hjellevannet og snart begynner utbyggingen av Skien brygge. I den eldre delen av sentrum er det rekordmange rehabiliterings- og infillprosjekter på gang. Skien forbereder seg på å bli fylkeshovedstad i det nye fylket Vestfold og Telemark. Et nytt og utvidet fylkeshus skal lokaliseres og et nytt kollektivknutepunkt er under bygging på Landmannstorget. Nylige utredninger viser at det teknisk og økonomisk er realistisk å få etablert et ekstra stoppested for toget i sentrum, tettere på sentrumskjernen enn dagens stasjon.

Det er to typer byggeformål innenfor konkurranseområdet:

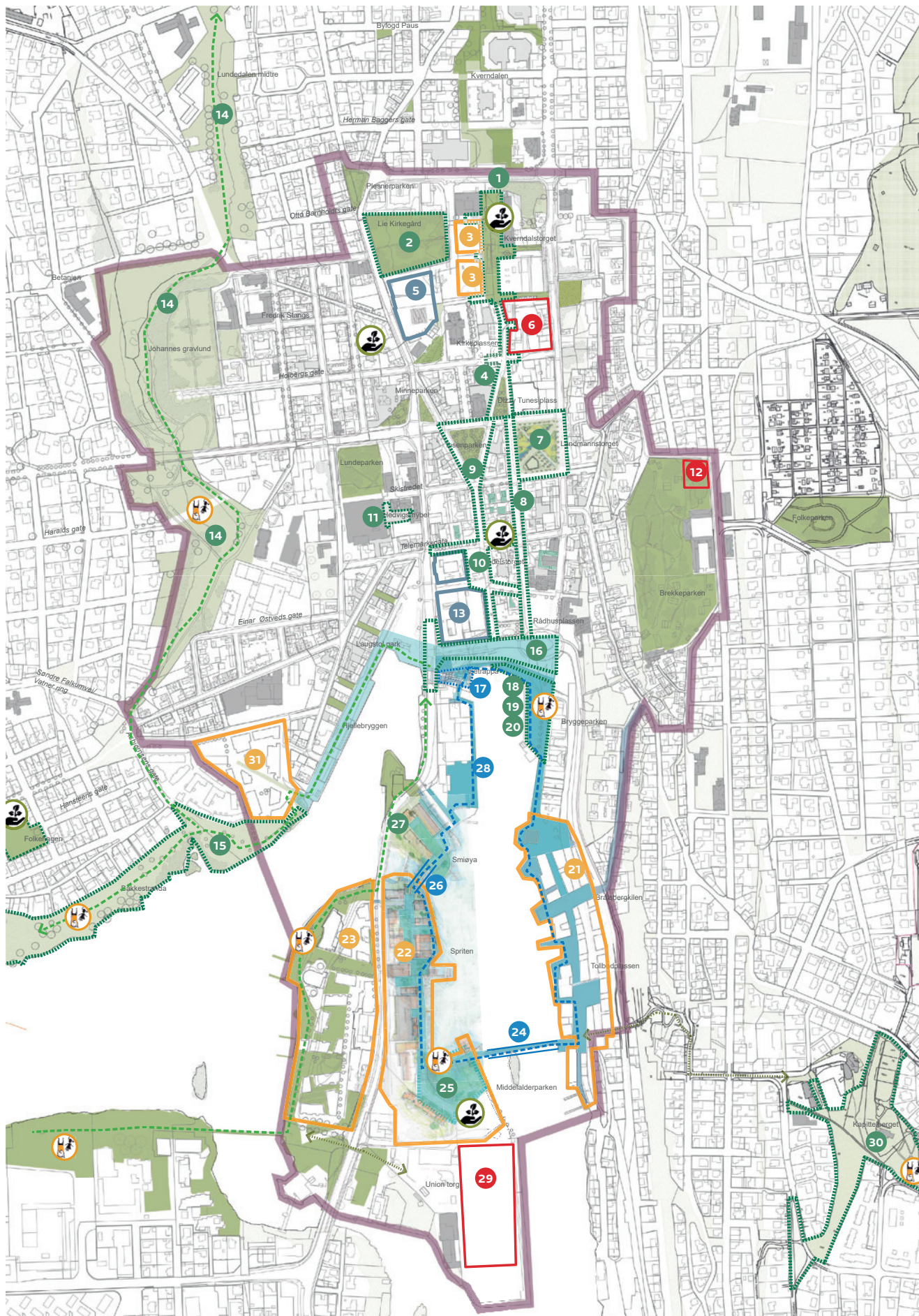
S35, sentrumsformål

I tillegg ligger det to hensynssoner på dette formålet; H310 Ras- og skredfare og H730 Båndlegging etter lov om kulturminner (middelaldergrunn)

K1-16 og K1-11, kombinert formål (bolig, næring og tjenesteyting)

I tillegg ligger det tre hensynssoner på hele eller deler av formålet; H310 Ras- og skredfare, H570 Bevaring av kulturmiljø og H730 Båndlegging etter lov om kulturminner (middelaldergrunn).

Prosjekter i sentrum

1. Opprusting av Kverndalstunnelen 2016
2. Opprusting av Lie kirkegård 2016
3. Bygging av 2 boligkvartaler på Lie
4. Opprusting av Kverndalen
5. Opprusting av Lietorvet
6. Nytt urbant sykehjem
7. Landmannstorvet kollektivknutepunkt og park
8. Torggata – mulighetsstudie for opprusting av bygata med tilgjengelighet for alle trafikantgrupper
9. Strategi for gågata med kommunen/ gårdeiere/ drivere
10. Handelstorget – tilrettelegging for lek og opphold
11. Bakgården – opprusting av bakgård
12. Telemark museum – helårsåpent museum
13. Nye Arkaden – fra kjøpesenter til handelskvartal
14. Nye møbler i Lundedalen

TEGNFORKLARING

- GRENSE FOR HANDLINGSPROGRAMMET SKIEN 2020
- GRØNT BYROM
- HAVNEPROMENADE
- BOLIGPROSJEKTER
- BYROMSPROSJEKTER
- OFFENTLIGE BYGG
- SNARVEG
- BRYGGEVANNET RUNDT- HAVNEPROMENADE
- BROFORBINDELSE
- HJELLEVANNET RUNDT OG LUNDEDALEN
- URBANT LANDBUK
- FOLKEHELSE - AKTIVITETSPASS

15. Bakkestranda – mulighetsstudie og beplantningsplan 2018
16. Mulighetsstudie – ny trafikkløsning rundkjøring – 2018
17. Ny fisketrapp og byrom 2018
18. Nye møbler Bryggeparken 2016
19. Leke- og aktivitetsplass Bryggeparken 2016
20. Nytt kjøremønster Bryggeparken 2018
21. Reguleringsplan og utbyggingsavtale Skien Brygge bolig/ næring/handel/ kultur
22. Regulering Tømmerkaia bolig/ næring/ handel kulturpark
23. Boliger Klosterøya Øst
24. Gang- og sykkelbro over Bryggevannet 2019
25. Ny park – Klosterhagen
26. Ny kjøresterk bro over Damfoss
27. Smieøya og PM5
28. Bryggevannet rundt
29. Ny videregående skole
30. Opprusting av Kapittelberget 2017
31. Boliger Fløtninga
- ? Lokalisering av nytt bibliotek
- ? Lokalisering skøytebane

I handlingsprogrammet *Skien 2020* ligger det inne over 30 prosjekter som skal realiseres de neste årene.

Alle prosjektene i *Skien 2020* vil bidra til økt attraktivitet og besøk i sentrum. Noen vil ha mer effekt på en bestemt lokalisering av Ibsenbiblioteket mens andre vil ha en mer generell effekt, uavhengig av lokalisering.

Av de viktigste prosjektene for sentrum generelt er opprustning av Landmannstorget med en ny kollektivløsning, park og et mulig togstopp for toget i fjellet. Denne delen av sentrum vil få en kvalitetsheving visuelt og et effektivt

kollektivknutepunkt, med rask overgang mellom transportmidlene, og være en styrke for å få flere besøkende til Ibsenbiblioteket.

Av andre viktige byplangrep i sentrum er turveien Bryggevannet rundt og den tilgangen til vannet med rekreasjonsmuligheter som den vil gi. Tilretteleggingen for opphold langs vannet, i parker og på plasser, kryssing av elv og fosser, vil kunne bli en attraksjon i seg selv.

Utviklingen av Smieøya og PM5 vil bety en økt satsing på kanalen, noe som vil styrke Skien som turistdestinasjon.

Prosjekter i nærområdet

*Et hotell vil, på sørsiden av Ibsenhuset, komplettere de andre funksjonene i Kulturkvartalet.
Ill: 4B Arkitekter*

Det jobbes med planer om et hotell inntil Ibsenhusets sørvegg. Et hotell vil utfylle funksjonene til Ibsenhuset og Ibsenbiblioteket.

Skistredet er hovedforbindelsen mellom Ibsenhuset og gågateområdet og kollektivknutepunktet på Landmannstorget. I parallell-opdraget pekte to av lagene på at denne

forbindelsen bør styrkes. Den bør utformes som et byrom fra plassen foran Ibsenhuset, via en ny og rett trappeløsning ned til Skistredet og videre over Prinsessegata, som en løper fram til Ibsenparken og gågata. Dette er ikke et prosjekt pr. i dag, men bør vurderes i tilknytning til Ibsenbiblioteket.

En forsterket forbindelse mellom Ibsenhuset og gågateområdet. Ill: Jaja arkitekter

En oppgradering av Skistredet med en ny trapp opp til Ibsenhusets hovedinngang. Ill: Jaja arkitekter

Bærekraft og tekniske krav

Bærekraftige løsninger skal være en gjennomgående og integrert del av prosjektet. Bærekraft kommer gjennom energiløsninger, gjenbruk og byggeteknikk, men tar også innover seg sosiale og kulturelle aspekter som holdninger, sosial likhet, folkehelse som står nevnt i FNs bærekraftmål.

I 2018 vedtok Skien bystyre en Klima- og miljøplan som legger føringer for alle byggeprosjekter. Visjonen som her er vedtatt er at kommunen skal være klimanøytral innen 2050.

Bygninger står for over 30 % av verdens klimagassutslipp. Disse utslippene stammer både fra energiproduksjon til drift av byggene og fra produksjon av materialer til byggene. Derfor er det både viktig med energieffektive bygg og å velge materialer som er produsert på en miljøvennlig måte.

Klimafotavtrykk

Klimafotavtrykket til større investeringsprosjekter i kommunen skal innen 2025 reduseres med 40 % i forhold til sammenliknbare referansebygg.

I arkitektkonkurransen etterspør vi løsninger som vil gi en vesentlig reduksjon i klimafotavtrykket.

Materialer

Det er krav om bruk av materialer som tåler intensiv bruk over tid og bruk av bygningsprodukter uten innhold av helse- og miljøfarlige stoffer. I Kulturkvartalet blir Ibsenbiblioteket et nytt og selvstendig bygg. Det kan bygges i massiv tre for å redusere klimafotavtrykk og bidra til godt inn klima.

Ombruk av materialer

Den materialbruken man kan spare ved å benytte bygningsdeler fra bygg som skal rives vil være positivt i et klima- og ressursbruksperspektiv. Dette gjelder der det er eksisterende bygg som skal rives på tomte. Ombruk har vært et underkommunisert tema, men det er stigende interesse for begreper som sirkulærøkonomi og vugge til vugge.

I Kulturkvartalet kan eksisterende bygnings-elementer fra Brunosten mellomlagres og utnyttes på nytt. Hva som eventuelt kan gjenbrukes er kartlagt og vurdert, og en oversikt ligger som vedlegg til arkitektkonkurransen.

Grunnforhold

Det ble utført grunnundersøkelser på tomte i Kulturkvartalet i februar 2019. I grunnundersøkelsen ble de generelle grunnforholdene på eiendommene med tanke på etablering av et nytt kulturbygg kartlagt. Undersøkelsene består av seks totalsonderinger, to trykksonderinger (CPTU) og opptak av en prøveserie med uforstyrrede prøver for analyser i laboratoriet. Undersøkelsene viser at løsmassene består av et topplag fyllmasse med mektighet ca. 1–2 meter over siltig leire med enkelte siltsjikt ned til et morenelag over berg. Dybden til antatt berg varierer fra ca. 9,5 til 16,9 meter dybde i utførte borpunkter. Alle kotehøyder referer til NN 2000 og borpunktene er målt inn med GPS (CPOS) i koordinatsystem Euref UTM 32.

Konsulentene som gjennomførte grunnundersøkelsene anbefaler å anlegge kjeller under bygget for å stabilisere massene i grunnen. Hvis dette legges inn vil det være hensiktsmessig å bruke disse arealene.

Rapporten fra grunnundersøkelsen ligger som vedlegg.

Energi

I 2030 skal energibruk i kommunale bygg være redusert med 20 % sammenliknet med 2016. Kommunen arbeider for en klimanøytral eiendomsportefølje.

I Skien sentrum er det tilkoblingsplikt til fjernvarme. Nye bygg i sentrum skal koble seg på denne ordningen. Ibsenhuset er allerede koblet på fjernvarmeanlegget.

Det er mulig å fravike eller kombinere dette hvis man har andre og gode energiløsninger for bygget. Solceller, solfangere, termisk lagring, varmepumpe og lignende. I kommunale formålsbygg skal bruk av solenergi økes. Vi oppfordrer til å finne de optimale løsningene for energibehovet til det nye bygget.

Blågrønne løsninger

I all medvirkningen gjennom de siste to årene har mange gitt innspill på at de ønsker seg gode uteområder til å oppholde seg i. Dette er nærmere omtalt under uterom i romprogrammet på side 46.

Vi oppfordrer til å finne gode blågrønne løsninger som håndterer tekniske behov, samtidig som det gir gode, og overraskende, oppholdssoner ute.

Gjennom arkitektkonkurransen etterspør vi gode og kreative løsninger på hva takflatene kan og bør brukes til, som for eksempel overvannshåndtering, energiproduksjon eller rekreasjonsareal.

Inneklima

Det nye bygget skal være en møteplass og romme en rekke funksjoner for mange ulike målgrupper. Det vil ha mange besøkende kontinuerlig gjennom dagen. Et godt inneklima vil være avgjørende for å få den gode opplevelsen når man besøker Ibsenbiblioteket. Dette gjelder både temperatur, lys og dagslysforhold, akustikk og materialbruk/estetikk.

For å lykkes med den mangfoldige bruken og den gode opplevelsen er fleksibilitet nødvendig. Det vil være avgjørende å kunne styre blant annet temperatur og lys lokalt rundt om i bygget.

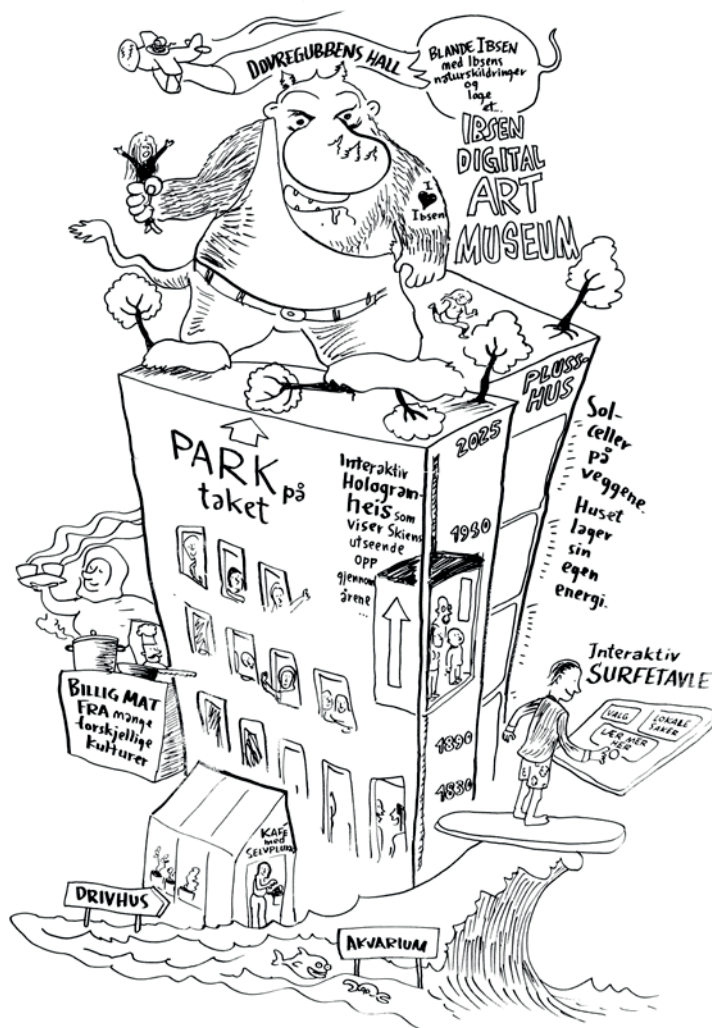
Akustikk

Vi vil løfte fram behovet for god akustikk generelt i bygget. I alle de store arealene der det kan være mange mennesker tilstede samtidig, er det behov for løsninger som gir god akustikk. Disse rommene skal absorbere mye summing, slik at de blir «lette» å oppholde seg i. Det vil være hensiktsmessig å bruke materialer som demper støy og gir god akustikk.

Bygget skal ha noen spesialrom der akustikken må tilpasses de funksjonene og tjenestene som skal finne sted i rommene. Dette er omtalt i skjema med arealdisponering.

Dagslys

Dagslys til arbeidsplasser, blending og utsyn er viktig. Dagslys og lys er også et viktig element i formidling og tolkning av Ibsens verk arkitektonisk.

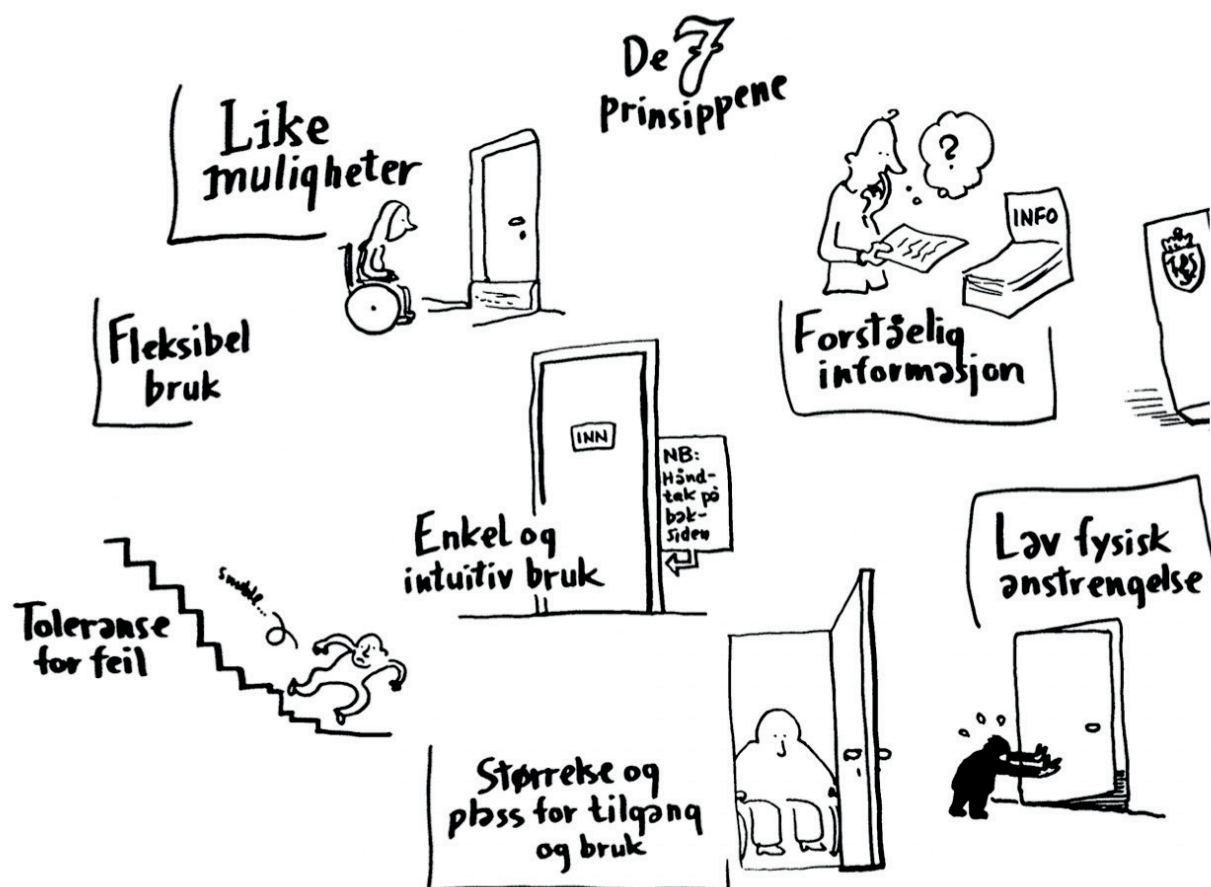
Universell utforming

Ibsenbiblioteket skal være universelt utformet slik at alle målgrupper kan benytte det, uansett funksjonsevne. I tillegg til at den byggtekniske forskriften fra 2017 blir fulgt er de syv prinsippene som universell utforming er basert på viktige for utformingen og løsningene i bygget.

Universell utforming gir bygget en kvalitet som sikrer at alle kan bruke de samme løsningene.

Alle skal finne fram i og rundt bygget. Det skal være gode ledelinjer ute og inne, gjerne naturlige der det er mulig. Det er grunnleggende at alle, med ulike utfordringer, lett skal kunne orientere

seg og ta seg fram i bygget. Det er ønskelig med to typer ledeprinsipper: ett som handler om den praktiske orienteringen (hvor finnes hva i bygget), mens et annet er basert på formidlingen av Ibsen.

Integrering av virksomheter

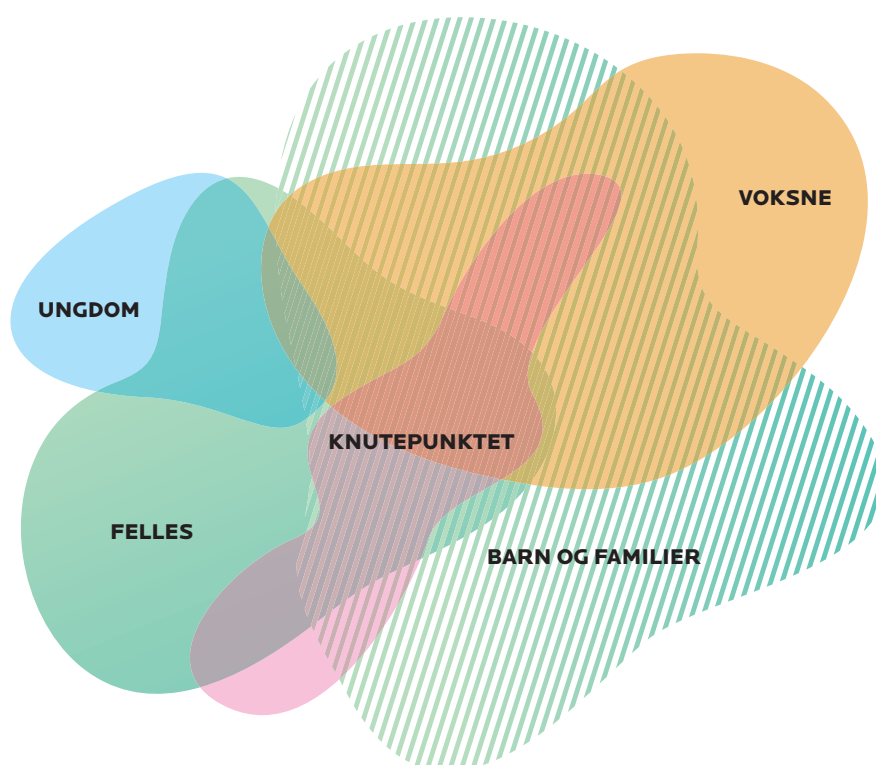
Det er tre virksomheter som skal integreres i det nye bygget: biblioteket, kommunens servicesenter og et nytt formidlingscenter for Henrik Ibsen. Dette er dermed ikke en samlokalisering, men en integrering av tjenester og funksjoner. Slik skapes det nye tjenester, og eksisterende tjenester forbedres.

Den nye institusjonen skal disponere 7000 brutto kvm og arealene skal ha et høyt aktivitetsnivå gjennom dagen. Målet er at bygget skal bidra til arealeffektivisering, gi mulighet for nye og bedre tjenester til innbyggerne og samtidig ivareta de spesialfunksjonene som trengs for å gi gode og unike opplevelser.

Ibsenbiblioteket bør ha en fleksibel og kompakt romprogrammering. Rommene og funksjonene må kunne ivareta mange ulike kjernemålgrupper til ulike tider.

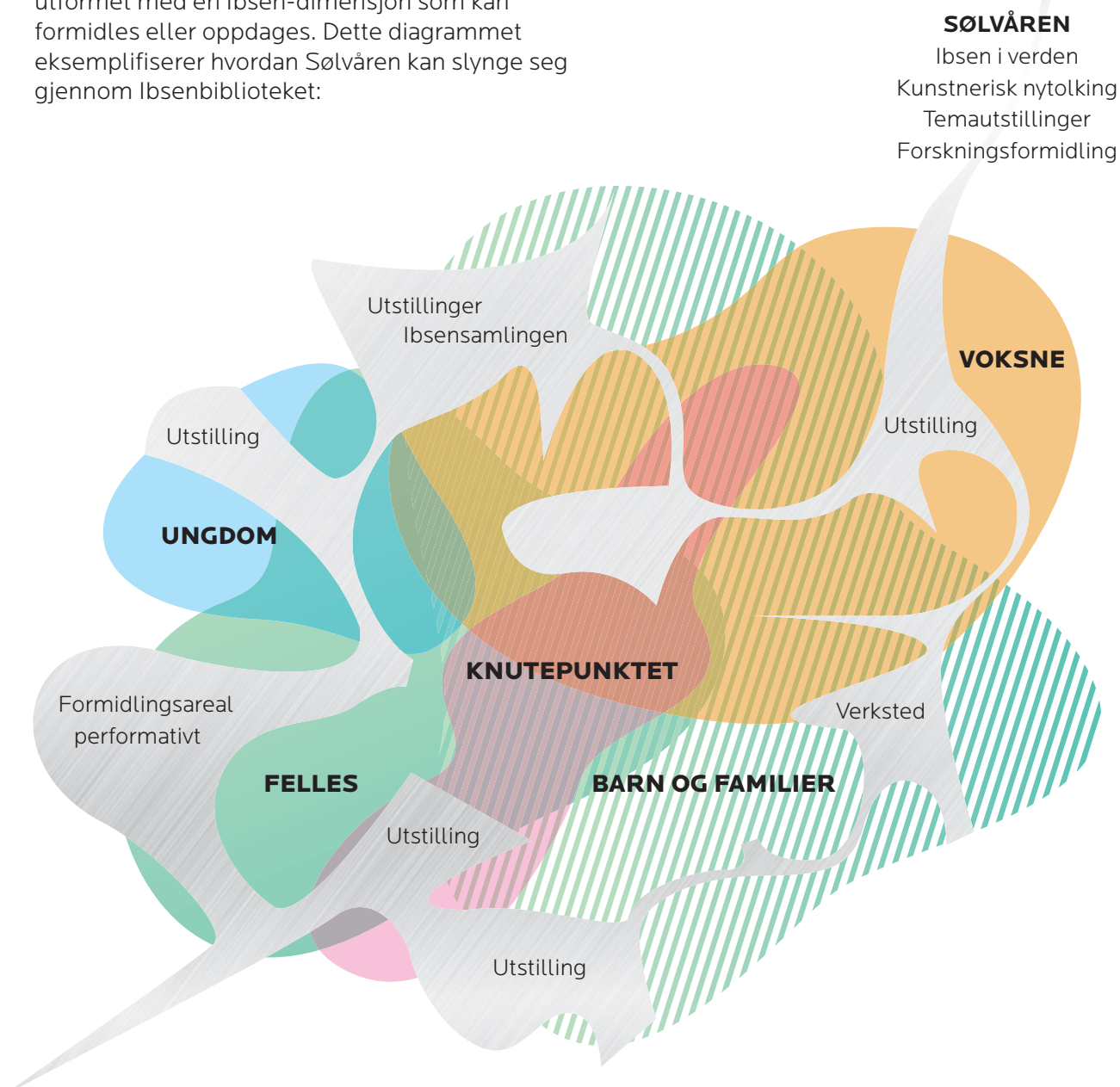
I Kulturkvartalet er koblingen med Ibsenhuset viktig, slik at integrering av virksomheter berører også Ibsenhuset. De synergier som kan hentes ut av samspillet mellom kulturhusets funksjoner og Ibsenbiblioteket skal ivaretas.

I diagrammet under vises sonene som er definert i romprogrammet; Knutepunktet, Felles, Voksne, Barn og familier, Ungdom.

Sølvåren slynger seg

Ibsen er et gjennomgående tema i hele institusjonen, men det vil variere i hvilken grad Ibsen-tema kommer til syne i ulike soner. Noen steder vil Ibsen formidles eksplisitt gjennom arrangementer, utstillinger og boksamlinger. Andre steder kan Ibsen opptre mer implisitt, for eksempel i arkitektonisk utforming, i kunstnerisk utsmykking eller i praktiske funksjoner som er utformet med en Ibsen-dimensjon som kan formidles eller oppdages. Dette diagrammet eksemplifiserer hvordan Sølvåren kan slynge seg gjennom Ibsenbiblioteket:

Det er et poeng at Sølvåren også er synlig fra utsiden, før man har gått inn i bygget (utenfor bygget/på bygget/som en del av arkitekturen/ ved inngangene). Slik blir man fanget inn i handlingen før man har tenkt at den begynte – som i et skuespill av Ibsen.

For å forstå hvordan den nye institusjonen skal fungere er det utarbeidet et dokument som omhandler tjenestene.

Dette dokumentet heter Tjenester og typologier og ligger som vedlegg.

Bibliotekets myldrelogikk

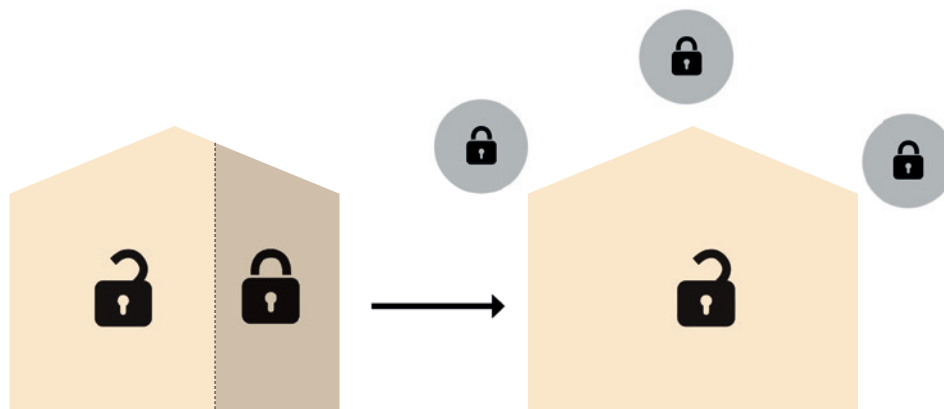
Et viktig prinsipp for utforming av bygget er bibliotekets myldrelogikk. Myldrelogikken er basert på at publikum styrer sin egen bruk av tilbudet. Arrangementer og aktiviteter foregår som regel i det åpne bibliotekområdet og publikum kan velge hvor deltakende man vil være.

Myldrelogikken betyr også at bygget må gli inn som et naturlig og inviterende element i bybildet og folks hverdag. Et besøk på Ibsenbiblioteket trenger ikke nødvendigvis være planlagt, verken at du går dit, eller hva du gjør når du er der. Her har utformingen av fasaden mye å si. Bygget skal tiltrekke seg folk og ha åpne dører i videst mulig forstand. Myldrelogikken er egalitær og skaper de uventede møtene og de overraskende opplevelsene som gir nye perspektiver.

Bibliotekets gratisprinsipp er grunnleggende for den nye institusjonen. Arealene som defineres til utstillinger «låses» opp. Det gjør at også Sølvåren, i tillegg til å være en integrert del av den nye institusjonen, er gratis.

De som kun ønsker å oppleve utstillingene trenger at tråden i formidlingen knyttet til Ibsen er tydelig og lett forståelig.

Kommunens service til befolkningen vil bli styrket gjennom at kommunal innbyggjerservice skal inngå i Ibsenbiblioteket. Tjenesten blir del av et større fagmiljø som jobber med publikumsveiledning, åpningstidene vil bli sterkt utvidet, og det planlagte samarbeidet med NAV sin førstelinjetjeneste vil redusere publikum sin opplevelse av å bli sendt hit og dit fordi den ene eller andre instansen ikke kan hjelpe dem.

Gå fra en tradisjonell løsning med kjøp av billett til utstillinger til at utstillingsarealet har fri adgang og er integrert i øvrige arealer. Med kjøp av tilleggstjenester.

Aktivitet gjennom partnerskap

Mange arrangementer, kurs, foredrag og lignende vil foregå via partnerskap, der eksterne samarbeidspartnere har ansvar for gjennomføringen av aktiviteter, enten i samarbeid med biblioteket eller helt uten at bibliotekets ansatte er involvert. Dette kan skje både i betjent og ubetjent åpningstid. De som inngår slike partnerskap må kunne være selvhjulpne og også ha tilgang til arealene som ikke inngår i

meråpentløsningen, som kjøkken, verkstedsrom og arrangementslokaler med lyd- og bildeanlegg.

Synergier i Kulturkvartalet

I Kulturkvartalet vil Ibsenhuset, Skien kulturskole, Skiens kunstforening, ungdomstilbudet Hedvigs hybel og Ibsenbiblioteket utgjøre et kulturtungdepunkt i sentrum. Her vil innbyggere og besøkende kunne oppleve et stort mangfold av kulturformidling. I Kulturkvartalet er dermed samarbeid og koblinger mellom de ulike kulturinstitusjonene viktig. Det vil være hensiktsmessig å ha tett samarbeid med Ibsenhuset (kommunalt aksjeselskap). Dette er et potensiale som må utnyttes. Dette omhandler både sambruk av areal, og samarbeid rundt kompetanse, formidling og drift. Knutepunktet og fellesarealer er soner i Ibsenbiblioteket som er aktuelle å dele med Ibsenhuset. Her er det planlagt funksjoner som kan utfylle lignende funksjoner i Ibsenhuset sin foaje, resepsjon og restaurant, eller erstatte dem helt. Andre arealer som er aktuelle å se i sammenheng er kontorer for ansatte.

Ibsenhuset har i dag flere scener, sceneteknisk utstyr og teknisk kompetanse. Organisasjonen består av 20 medarbeidere og har 100 000 registrerte besøkende årlig. Ibsenhuset er positive til å se på samdriftsmuligheter og deling av oppgaver og kostnader for effektivt drift.

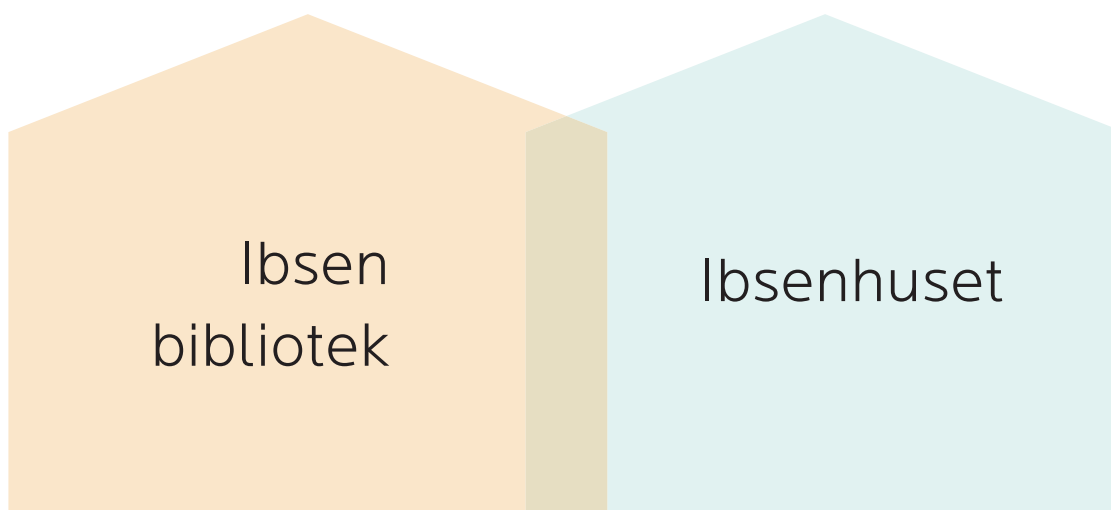
Planløsningen og hvordan byggene kobles sammen vil ha stor betydning for hvilke gevinster

man kan hente ut. Restauranten med sitt selskapslokale har tilholdssted i hjørnet på Ibsenhuset mot biblioteket, denne må få en ny god plassering hvis den flyttes. Det er flere byggetekniske hensyn å ta i sammenkoblingen av byggene, disse omtales i vedlegget fra Ibsenhuset. Tegninger av planløsning og snitt av Ibsenhuset ligger også som vedlegg.

I parallelloppdraget (fase 1) i 2018 ble det anbefalt å snu trappa mellom dagens bibliotek og Ibsenhuset, slik at den blir en forlengelse av Skistredet, gata som forbinder kvartalet med sentrum. Utvikling av utearealene, med park og trapp vil bidra til å hente ut synergier i kvartalet. Dette står det mer om under uterom side 46.

Det er naturlig, og ønsket fra Ibsenhusets side, å koble byggene med hverandre. Begge byggene blir ivaretatt som selvstendige bygg samtidig som man får til en kobling med sambruk. Taket på Ibsenhuset kan benyttes, men er ikke sterkt nok i seg selv til veldig tunge konstruksjoner.

Synergiene med Ibsenhuset vil både gå på arealbruk og på drift. Arealbruk og planløsning vil være avgjørende for å lykkes med å hente ut gevinster på drift. Løsningene på hvordan byggene spleises sammen og planløsningen vil ha stor betydning for hvilke gevinster man kan hente ut av lokaliseringen i Kulturkvartalet. Les mer i vedlegget «Synergier i Kulturkvartalet».

ROM- PROGRAM

I romprogrammet omtales åpne areal som områder eller soner. Areal som må kunne lukkes eller låses av omtales som rom eller kontor. Tekstdelen i romprogrammet har samme struktur som arealdisponering og nærhetsdiagram.

Knutepunktet og fellesareal

– 750 kvm

Det å være byens møteplass er ambisjonen for hele prosjektet, men det er også et fysisk sted i bygget. Knutepunktet er byggets hjerte. Det er det stedet alle møtes, en mingleplass, et sted man går innom eller gjennom for å se hva som skjer. Knutepunktet og fellesarealene har til sammen 750 kvm til disposisjon fordelt på de ulike funksjonene.

I Knutepunktet føler publikum umiddelbart at de befinner seg på et bibliotek. I tillegg finner man en rekke funksjoner som informasjon, veiledning, turistinformasjon, utstyrssentral, by-lab og formidling. Knutepunktet må ha nærhet til kafe. I dette området vil det oppholde seg mange mennesker samtidig.

Knutepunktet har utstillinger som gir en introduksjon til formidlingen. Her får man informasjon om hva som skjer i bygget og hva som foregår i byen. Knutepunktet er Ibsenbibliotekets førstelinje, et område det er lett tilgang til utenfra og som synes godt når man kommer inn i bygningen. Her finnes det en informasjonsskranke hvor man møter ansatte i den betjente åpningstiden.

Ibsen i verden akkurat nå (Sølvåren)

En vegg, et gulv, et tak – noe som formidler hva som skjer knyttet til Ibsen rundt i verden akkurat nå. Noe som gjør at man får følelsen av hvor aktuelle og relevante Ibsens verk er i dag.

Bruk: En umiddelbar opplevelse som møter publikum ved ankomst og viser Ibsens utbredelse globalt.

Utstillingsareal (Sølvåren)

Dette er areal satt av til utstillinger og formidling knyttet til Ibsen, som ikke retter seg mot en bestemt målgruppe/aldersgruppe.

Bruk: Sølvåren starter her. Leder publikum videre hvis de ønsker å fordype seg.

Galleributikk (Sølvåren)

Areal som settes av til salg av Ibsen-effekter og suvenirer. Den må ligge lett synlig. Trenger tilgang til lager, men ikke nødvendigvis i direkte tilknytning til butikken. Skal være stengt når biblioteket er ubetjent.

Bruk: Butikkdrift

Formidlingsrom performativt (Sølvåren)

Et rom for planlagte arrangementer med flatt gulv og mobilt amfi. Mulighet for blending. Dette rommet skal ligge nær kafeen slik at det kan åpnes opp mot kafeen og på den måten utvides.

Bruk: Bokbad, forelesninger, foredrag, debatter, filmvisning, enkle teatervisninger, konserter og kurs. Mulighet for servering.

Informasjon og wayfinding

På disse stedene finner publikum grunnleggende informasjon om tilbudet, hva som skjer og hvordan man finner fram. Dette er et orienteringspunkt som man kan finne flere steder i bygget. Automater for utlån av materiell vil plasseres i tilknytning til disse stedene, mens innlevering av materiell bare skal skje i Knutepunktet.

Bruk: Selvbetjente bibliotek tjenester og interaktiv informasjon til publikum.

Veiledning

Veiledning er en tjeneste som foregår flere steder i bygget, men har sin hovedtyngde i Knutepunktet. Veiledningen starter i et åpent område der det er lett å ta kontakt for å få hjelp.

Bruk: Møter mellom ansatte og publikum. Mulighet for å sitte/vente.

Skjermede områder

Dette er områder for både avtalte og tilfeldige møter. Disse områdene er åpne, men oppleves skjermet. Dette er i dag den foretrukne måten å studere, lese, arbeide og slappe av på i et bibliotek. Skal finnes i arealene Voksne, Barn og familier, Ungdom og Sølvåren.

Bruk: Møter av lenger varighet. Brukes også som arbeidsplasser av publikum.

Grupperom

Rom for møter og for grupper som arbeider sammen. De er også til bruk for veiledning. Grupperommene skal ha ulike størrelser. Gjerne fleksible vegger slik at størrelsen på rommene kan varieres. Rommene må ha innsyn slik at alle kan føle seg trygge. Skal finnes i Knutepunktet, Voksne, Sølvåren og i tilknytning til Ungdom.

Bruk: Arbeide sammen i et lukket rom. Skal kunne brukes av 2–8 personer.

Turistinformasjon

Turistinformasjonen skal formidle lokale attraksjoner gjennom midlertidige utstillinger og vise hva besøkende kan oppleve i Skien og i fylket Vestfold og Telemark. Dette er stedet turister henvender seg, men også lokalbefolkning som vil oppdage sin egen by.

Bruk: Kontakt med ansatte. Et informasjons- og utstillingsareal.

By-lab og medvirkning

By-laben er det stedet publikum oppsøker for å få innsikt i kommunens pågående planer og prosjekter. Disse kan formidles med modeller og digitale løsninger. Her er det mulighet for å gi tilbakemelding og innspill.

Bruk: Informasjon og medvirkning.

Demokratiutvikling – Det politiske hjørnet

Ibsenbiblioteket skal legge til rette for demokratiutvikling, og vil dedikere et område som kontinuerlig formidler og gir mulighet for politisk oppdatering og medvirkning.

Bruk: Informasjon og medvirkning.

Utstyrssentralen

Utstyrssentralen er et gratis tilbud for lån av fritidsutstyr. Informasjon, booking og andre avtaler gjøres via app og nettside eller i Knutepunktet, mens lageret må plasseres som en bakenforliggende tjeneste i kjeller eller lignende, med enkel tilkomst for bil med henger.

Bruk: Lån av utstyr. Henting og bringing.

Urbant kontor

Et felleskontor med alle fasiliteter, inkludert egen kjøkkenkrok, der de som vil kan betale for å disponere rommet i en kortere eller lengre periode. Målet er å stimulere innovasjonsmiljøer og andre som trenger gode fasiliteter i et inspirerende miljø. Dette må kunne låses av, og kan få en egen inngang som kan brukes døgnet rundt. Leies ut over tid, lånes bort eller disponeres internt.

Bruk: Kontor og co-working.

Kafé

Område til servering som har nærhet til Knutepunktet og formidlingsrom performativt. Med eget område for kjøkken, lager og kanskje pauserom for de som jobber der. Behovet for et eget personalrom er avhengig av driftsmodellen. Stengt når biblioteket er ubetjent.

Bruk: Matservering.

Aviser og tidsskrifter

Et område der man kan lese aviser og tidsskrifter fysisk og digitalt. Dette området kan med fordel være i nærheten av kafé.

Bruk: Sitteområde.

Disponibelt areal/forundringsområde

Disse arealene er disponible til det spontane, det som ikke er planlagt og programmert. Det er arealer som raskt kan skifte funksjon, og som brukes ut ifra hva det er behov for. Areal som kan ha mange bruksområder.

Bruk: Varierte aktiviteter som krever høy grad av fleksibilitet og tekniske fasiliteter med strøm, vann og sluk.

Lager

Det er behov for lager knyttet til utstillinger, verksteder og drift. Plassering, og om det er mest hensiktsmessig med et stort eller flere mindre lagre, avhenger av byggets utforming. Barn og familier skal ha eget lager.

Toaletter og garderobe

Toaletter og garderobe for besøkende. Et slikt område må ligge nært Barn og familier, men det kan være hensiktsmessig med toaletter flere steder i bygget.

Bruk: Fokus på enkle og praktiske løsninger.

Voksne

– 800 kvm

I denne sonen finner man bibliotekets samling av fag- og skjønnlitteratur. Til tross for at en økende grad av litteratur og kunnskap nå er tilgjengelig digitalt står den fysiske kunnskapsformidleren, boken, helt sentralt også i Ibsenbiblioteket. Dette betyr at det må settes av areal til bøker og annet fysisk materiale som de besøkende skal ha enkel tilgang til. Det er viktig med en fleksibel løsning slik at man kan endre på plassering etter behov. Sonen for voksne kan deles opp i ulike soner eller rom-i-rommet knyttet til ulike tema og målgrupper.

Åpent bibliotekområde

I det åpne bibliotekområdet må det være plass til bøker. Biblioteket har i dag en samling av litteratur for voksne på 55 000 bøker, og beregninger viser at dette krever cirka 500 kvm. Dette inkluderer lokalsamlingen. Det må også finnes sitteplasser for enkeltpersoner og grupper, skjermede områder, og god plass til å vise frem samlingen gjennom skiftende fremvisninger av materiell, i tillegg til foredrag, debatter, verksteder og kurs som krever plass og tekniske fasiliteter. Rommet må altså være svært fleksibelt. En levende samling og variert bruk av rommet tilsier at de fleste bøkene må stå i reoler som er enkle å flytte på. Samtidig er bibliotekrommet ideelt for løsninger der arkitektur glir over i interiør og rommets høyde eller form utnyttes til å løse behov. Hyller i dette området må ikke være høyere enn 152 cm. Det åpne bibliotekområdet må utformes slik at folk kjenner seg trygge også i ubetjent åpningstid.

Bruk: Lese, sitte, skrive, arbeide sammen alene eller i grupper, kontakt med ansatte.

Skjønn- og faglitteratur

Den største samlingen biblioteket har er fag- og skjønnlitteratur. Det er denne samlingen det er størst utlån av og som bibliotekets kjernebrukere benytter seg mest av.

Bruk: Lese, sitte, skrive, arbeide sammen alene eller i grupper

Lokalsamlingen

Biblioteket har en stor samling lokalhistorisk litteratur som består av cirka 10 000 bøker. Beregninger viser at dette vil kreve cirka 120 kvm. Samlingen med lokalhistorie skal utvikles.

Bruk: Lese, sitte, skrive, arbeide sammen alene eller i grupper. Noe mer utstilling og store bord.

Scene

Tenkt plassert i det åpne bibliotekområdet.

- **Enten;** En mobil scene kan enkelt flyttes hit og ha sin tilpassede plass i sonen. Lys, lyd og bildevisning knyttet til scenen.
- **Eller;** Enkelt amfi der man kan ha formidlingen på flatt gulv. Lys og lyd og bildevisning knyttet til scenen. Amfiet kan brukes til å sitte i når det ikke er forestillinger eller formidling.

Te-kjøkken

For publikum og eksterne arrangører til enkel servering til arrangementer og møter. Må ha vann, avløp, strøm.

Bruk: Selvbetjening.

Utstilling (Sølvåren)

Arealer til utstilling og formidling av Ibsen, først og fremst med tanke på voksne.

Barn og familier

– 900 kvm

Ibsenbiblioteket skal være et sted der hele familien skal kjenne seg hjemme. Prinsippet er at alle skal kunne oppholde seg der de vil og bevege seg dit de vil, men biblioteket trenger likevel overordnede soner basert på alder: en for barn mellom 0 og 9 år, med underinndelingen 0–2 år, 2–5 år og 5–9 år, og en mer adskilt sone for de fra 10 til 13.

Det vil være naturlig å ha deler av sonen i tilknytning til toaletter, garderobe, stellerom og barnevognparkering. Dette er viktigst for de yngste. Arealet må også være tilpasset formidling til større grupper og gjennomføring av arrangementer for barn. Det må derfor være fleksibelt.

Behovene som skal løses innenfor disse kvadratmeterne vil kunne komme i konflikt med hverandre. Barn er impulsive, de ler og gråter, roper og herjer. Barnehager, skoleklasser og populære arrangementer vil i perioder fylle arealene til bristepunktet. Samtidig ytrer barna selv behov om stille og rolige «annerledes-arealer» som huler og lesekreker. Mange setter pris på bibliotekets kvaliteter som et sted uten kjøpepress og krav om prestasjoner. Samlet sett blir dette en spennende arkitektonisk utfordring, som krever kreativitet og nytenkning. Vi tror arealene for barn og familier har potensial til å bli blant de beste og mest besøkte i hele Ibsenbiblioteket.

Åpent biblioteksområde

Området skal ha plass til barnebøker på alle nivåer og på ulike språk. Sonen skal ha plass til en samling på 26 000 bøker, og beregninger viser at dette vil kreve cirka 350 kvm. Sonen skal ha plass til formidling av samlingen i form av skiftende utstillinger. Det må være flere steder med mulighet for utstillinger ut fra aldersinndelingen.

Bruk: Myldre- og leseareal

Scene

Barn og familier har behov for et eget område for arrangementer. Dette vil være i bruk gjennom hele dagen. Besøk av barnehager og skoleklasser på dagtid, og til ulike arrangementer for barn på ettermiddag og kveld. Det må være utstyrt med fasiliteter som understøtter ulike typer arrangementer.

Fortrinnsvis:

- et enkelt amfi der man kan ha formidlingen på flatt gulv. Lys og lyd og bildevisning knyttet til scenen. Amfiet kan brukes til å sitte i når det ikke er forestillinger eller formidling.

Eller:

- den mobile scenen kan enkelt flyttes hit og har sin tilpassede plass i sonen.

Bruk: Arrangementer, formidling, sitting og leking.

Aktivitetsområde

Her må det være god plass til aktiviteter. I perioder vil svært mange besøkende gjøre forskjellige ting samtidig. Ofte kommer store grupper uanmeldt, for eksempel barnehager som har turdag og legger inn et bibliotekbesøk. Her er det viktig å tenke på akustikk og demping av støy. Det skal være mulig å programmere aktiviteter her, samtidig som området i hverdagen må gli naturlig inn i myldrelogikken (se side 32).

Bruk: Arbeidsbord i grupper, langbord. Gode lagringsfasiliteter.

Formidlingsrom

Et formidlingsrom med plass til to skoleklasser (50–60 elever).

Bruk: Litteraturformidling, filmvisning, lesestund, gaming.

Garderoberom

Må ha plass til at en skoleklasse (ca. 30 personer) kan henge fra seg yttertøy og sette igjen sekkene. I tilknytning til toaletter.

Stellerom

Stellerrommet skal være et eget rom, ikke i samme rom som toalettene. Det må ha nærhet til sonen for barn og familier.

Barnevognparkering

Barnevognparkering må plasseres i tilknytning til barneavdelingen.

Bruk: Plassering av 15–25 barnevogner.

Utstilling (Sølvåren)

Arealer med plass til utstillinger og formidling knyttet til Ibsen, tilpasset barn.

Ungdom

– 300 kvm

Ibsenbiblioteket skal være en relevant plass for ungdom. Dette bør være en egen skjermet sone. Vi ønsker at denne sonen blir en fusjon av bibliotek og et uformelt fritidstilbud for ungdom. Et sted man kan komme å bare være, møte andre, jobbe med lekser, lage mat sammen og ha lett tilgang til bøker og kunnskap.

Åpent bibliotekområde

Med plass til ungdomslitteratur i alle sjangere og på ulike språk. Sonen skal ha plass til en samling på 5000 bøker, og beregninger viser at dette vil kreve cirka 60 kvm. Utstillinger og formidling må også få plass i dette området. Området må være fleksibelt sånn at det enkelt kan rigges om for et arrangement eller for mer varige installasjoner.

Bruk: Sitte, henge, jobbe, dele, skape, være sammen med andre.

Gamingrom

Et område for data- og videospill, sammen med andre eller alene, med tilhørende tekniske fasiliteter.

Bruk: Sitte, spille

Scene

Fortrinnsvis:

– et enkelt amfi der man kan ha formidlingen på flatt gulv. Lys og lyd og bildevisning knyttet til scenen. Amfiet kan brukes til å sitte i når det ikke er forestillinger eller formidling.

Eller:

– den mobile scenen kan enkelt flyttes hit og har sin tilpassede plass i sonen.

Bruk: Arrangementer, formidling, sitting og leking

Utstilling (sølvåren)

Områder tiltenkt utstillinger og formidling knyttet til Ibsen, rettet mot målgruppen ungdom.

Sølvåren

– totalt 1850 kvm fordelt ut

Sølvåren er en samlebetegnelse for Ibsenformidlingen i Ibsenbiblioteket. Sølvåren inneholder ulike funksjoner og er av nasjonal og internasjonal interesse. Det er totalt 1850 kvm som er dedikert til Sølvåren, fra boksamlingen til utstillinger og verksted. Sølvåren skal kunne følges og gi en helhetlig opplevelse.

Åpent biblioteksområde/ Ibsensamlingen

Biblioteket forvalter en Ibsen-samling som stadig er i utvikling. Målet er å bygge opp en unik ressurs til nytte og glede for alle som ønsker å sette seg inn i Ibsen og hans verk eller arbeider med prosjekter knyttet til Ibsen. Det kan være pedagoger som skal formidle Ibsen, kunstnere som tar tak i tradisjonen, forfattere og dramatikere som søker inspirasjon, regissører som skal sette opp stykker, skuespillere som skal inn i en rolle, studenter som fordypet seg i Ibsen, eller turister og andre interesserte som har hatt en Ibsen-opplevelse under besøket i Skien og ønsker å gå mer i dybden. Bibliotekets Ibsensamling tilbyr Ibsen på mange språk. Her settes også Ibsens produksjon inn i en større sammenheng ved å stå sammen med tekster av andre dramatikere. Sonen skal ha plass til en samling på 2000 bøker, og beregninger viser at dette vil kreve cirka 30 kvm.

Formidling og presentasjon av samlingen er viktig også her. Det trengs derfor plass til eksponering av innholdet i samlingen.

Bruk: Lese, sitte, skrive, arbeide sammen alene eller i grupper.

Skjermede områder

I denne sonen må det være plass til arbeidsplasser til å fordype seg i Ibsen.

Grupperom

Skjermet plass til møtevirksomhet og skjermet formidling.

Ibsen i verden akkurat nå

Denne er beskrevet under Knutepunktet.

Verdensrommet

Et eget rom til visning av premierer fra ulike steder i verden. Et rom der Ibsen i verden hentes til Skien. Gode lyd og lysforhold for filmvisning.

Bruk: Stille, programmert

Formidlingsrom performativt

Denne er beskrevet under Knutepunktet.

Galleributikk

Denne er beskrevet under Knutepunktet.

Utstilling

Det er totalt 1150 kvm utstillingsareal. Disse arealene skal kurteres og programmeres. Utstillingene vil skiftes med ulik hyppighet. Les mer om programmeringsmetodikken i vedlegget *Tjenester og typologier*.

Utstillingene vil ha en rekke ulike uttrykk. De vil variere i spennet fra helteknologiske med digitale flater til mer taktile og fysiske utstillinger. Det vil være nytolkninger av Ibsen og kunstneriske produksjoner og det kan være utstillinger som er produsert ut fra pedagogiske prinsipper.

Det avgjørende i arkitektkonkurransen er hovedgrepet på hvordan utstillingene og Ibsenformidlingen kan finne sin form i biblioteket. Det overordnede utstillingsdesignet vil bli utarbeidet i et forprosjekt etter at bygget er tegnet.

Formidlingsverksted

Et område som er knyttet til formidling av utstillingene. Ansatte programmerer aktiviteter der barn og unge er medskapende. Deler av verkstedet skal være tilrettelagt for voksne. Verkstedet trenger vann, avløp, strøm.

Bruk: Skoleklasser, barnehager, familier.

Lager for utstillinger og verksted

Lager og verksted tilknyttet utstillingene og lager til formidlingsverkstedet.

Kontor og prosjektkontor

Eget kontor satt av til prosjekter hvor man tar inn eksterne. Dette er særlig aktuelt i formidlinger og utstillinger knyttet til Ibsen.

Andre fasiliteter

Stillerom/Internot

I medvirkningsprosessen har det kommet fram et behov for et stillerom. Et rom som kan brukes til kontemplasjon og fordyping, lydisolert og uten tilgang til Internett.

Bruk: Ro, lesing, bønn.

Verksted/fablab

Et område der publikum kan utfolde seg, skape noe og være aktive brukere. Dette rommet må ta høyde for mange ulike kreative aktiviteter. Den må ha et utstyrslager tilknyttet.

Bruk: bør være lydisolert, ha tilgang til vann, sluk og teknikk.

Magasin/Lager

Biblioteket har behov for noe magasinplass til bøker. Dette må ha godt lagringsklima for cellulose og enkel transport til og fra.

Bruk: Lager.

Studierom

Et rom hvor en kan sitte og jobbe konsentrert.

Bruk: Lese, jobbe alene.

Lesesal

Et rom hvor flere kan sitte og jobbe konsentrert.

Bruk: Lese, jobbe alene.

Kjøkkenrom

Kjøkkenet må ligge nær Ungdom, men må kunne brukes av andre brukergrupper. Kan svare ut behov for te-kjøkken i flere soner.

Bruk: Tilberedning av mat og drikke, oppvask.

Personal

– 500 kvm

Bibliotekdrift er komplekst. I Ibsenbiblioteket skal denne integreres med drift av formidlingstjenester. Biblioteket har en logistisk prosess nært beslektet med varehandel, med lagerstyring av flere titalls tusen unike «produkter» som er i stadig utskiftning og bevegelse, vedlikehold av CRM-systemer, skiftende utstillinger, «kampanjer», og tett oppfølging av tusenvis av «kunder». Det er en arrangør-jobb og redaksjonell jobb, med daglige formidlinger, debatter og klassebesøk, utstillinger, festivaler og andre større hendelser som følger årshjulet. Det er en markedsføringsjobb, med drift av nettsider, produksjon av plakater, kataloger, pressemeldinger og planmessig bruk av sosiale medier. Det er et serviceyrke, med planlagt eller spontan en til en-veiledning av publikum, booking og oppfølging av «leietakere».

I tillegg til alle de praktiske og logistiske oppgavene vil Ibsenbiblioteket bli en typisk kunnskapsbedrift. Den enkelte ansatte må holde seg a jour på litteratur, nyhetsbildet og samfunnsutviklingen for at tilbudet skal være oppdatert. Noen av de ansatte skal veilede i kommunale tjenester og byggesaker, andre drive frem utviklingsprosjekter, festivaler og utstillinger med utstrakt internasjonalt samarbeid.

En så bred portefølje av oppgaver krever en god og tilpasset arbeidsplass. Mange av oppgavene i Ibsenbiblioteket gjøres best ute blant publikum, enten det er veiledning eller arrangementsavvikling. Men med et forventet besøk på 1250 personer i snitt per dag, må ansatte ha gode kontorplasser å trekke seg tilbake til når de behøver konsentrasjon.

Bøker er tunge, og biblioteket har daglige forsendelser med nye bøker, fjernlånsbøker, depotbøker, klassesett og bokkasser til

skoleklasser, for å nevne noe. Disse blir ofte fraktet med traller, enten i kasser, eller på dedikerte boktraller med hjul. Det må derfor være lett å trille materiell fra stedet der biler kommer med leveranser, til og fra kontorlokalene og mellom avdelingene ute i biblioteket.

Drift av utstillingsarealene krever god plass til opp- og nedrigg, og et lager. Det vil også være behov for et verksted der man kan gjøre enkle monteringer og reparasjoner.

Kontorer

Kontorplasser til 40 ansatte og plass til inntil 10–15 praksiskandidater i språkopplæring, arbeidstrening, skoleutplassering og studenter. Det må settes av areal til bibliotekfaglige oppgaver. I Kulturkvartalet kan det være hensiktsmessig å samle kontorene til Ibsenbiblioteket og til Ibsenhuset på samme sted.

Kontor og prosjektkontor (Sølvåren)

Eget kontor satt av til prosjekter hvor man tar inn eksterne ansatte. Dette er særlig aktuelt i formidlinger og utstillinger knyttet til Ibsen.

Lager

Kontorrekvisita.

Møterom

Møterom med plass til 20 personer.

Stillerom x 3

Små rom som alle kan benytte seg av når de har behov for å jobbe konsentrert og uten forstyrrelser.

Garderobe, toaletter og personalrom

Garderobeplass med låsbare skap til ansatte og praktikanter. Garderobe og toaletter til begge kjønn, samt en personaldusj. Et HC-toalett. Personalrom med kjøkkenfasiliteter.

Logistikk og infrastruktur

For å lykkes med et areal- og driftseffektivt bygg er logistikk og infrastruktur avgjørende. Bygget skal være enkelt og funksjonelt for publikum og ansatte. Den nye institusjonen vil måtte håndtere økt aktivitet og bruk uten at antall ansatte økes tilsvarende. Det er store krav til effektiv drift og at brukerne blir selvhjulpne.

Bibliotekdrift innebærer stadig forflytning av store mengder bøker og annet materiell. God logistikk er viktig både for publikumsopplevelser og for at personalet skal få gjort arbeidsoppgavene sine på en effektiv måte.

Adkomst for publikum

Ibsenbiblioteket skal ha en tydelig hovedinngang, men også inngang fra andre deler av området.

Varelevering – i kjeller eller på bakkeplan

Leveranser til bygget må ha en egen adkomst der man kan ta imot større volum. Vareleveringen

må enten være på bakkeplan med en egen inngang, eller via kjeller, skjermet fra publikum. Skiftende utstillinger krever god logistikk, slik at opp- og nedrigg kan gå enkelt for seg. Lageret til formidlingssenteret må ligge i nærheten av vareleveringsinngangen. Dører må ha dimensjon som kan ta inn store formater. Det er behov for heis som ligger nært lageret og utstillingsarealet i Ibsenbiblioteket.

Heis og trapp – fra kjeller eller fra bakkeplan

Varelevering og opp- og nedrigg av utstillingene vil ha behov for en egen heis og trapp, for effektiv drift, slik at skifter, produksjon og

Logistikkoppgaver kan foregå selv om det er full drift av tilbudet. Heisen må ta større volum.

Lager til utstillingene – i kjeller eller på bakkeplan

Lager til utstillingene kan plasseres enten i kjeller eller på bakkeplan. Der det er mest hensiktsmessig. Nærhet til heis og varelevering er nødvendig.

Lager til utstyrssentralen – i kjeller

Utstyrssentralen trenger et lager i umiddelbar nærhet til der utleveringen av utstyret foregår. Det vil være hensiktsmessig å ha en egen adkomst for dette i kjeller, der det er enkelt å komme til med bil med henger.

Parkering

Parkering til Ibsenbiblioteket er fortrinnsvis i parkeringshus og P-plasser i sentrum, se s. 22. Men det må være noe parkering ved Ibsenbiblioteket. Helst i kjeller.

Henteparkering for utstyrssentralen – i kjeller

Parkering for å hente ut utstyr, med plass til bil med henger i kjeller.

El-sykel parkering – i kjeller eller på bakkeplan

Det er behov for et eget sted for trygg el-sykel parkering med lademulighet. Det kan være i kjeller.

Parkering hjemlevering – i kjeller eller på bakkeplan

Parkering for bil i tjeneste. En el-bil med ladestasjon.

HC-parkering – i kjeller eller på bakkeplan

5 HC-parkeringsplasser.

30 minutters parkering – i kjeller eller på bakkeplan

10 P-plasser for korttidsparkering for å hente bøker og medier. Max. 30 min.

Kjeller eller bakkeplan

Et av resultatene fra grunnundersøkelsene i Kulturkvartalet var anbefalingen om å anlegge kjeller under bygget for å stabilisere massene i grunnen. Det er noen funksjoner som kan være hensiktsmessige å ha i kjeller, som lager til utstyrssentralen og lager til utstillingene. Også varelevering, parkering for de som skal hente og levere utstyr og bokkasser, HC-parkering og el-sykkelparkering kan plasseres i kjeller, i tillegg til noen plasser for korttidsparkering.

Dette vil også kunne bli Ibsenbibliotekets bakkegang, med heis og trapp opp til resten av bygget.

Bussholdeplass til turbusser – på bakkeplan

Det må være et sted i umiddelbar nærhet til adkomsten der turbusser kan stoppe og slippe av større grupper. Det kan være turistgrupper, skoleklasser og andre grupper som skal besøke Ibsenbiblioteket. Parkering av turbusser må være et annet sted i sentrum

Uterom

Det må være god sammenkøpling mellom ute- og inneområdene. Sitteplasser for publikum og uteområder med lek for barn og lett tilgang til kafe. I Kulturkvartalet er Lundeparken en kvalitet som kan binde Ibsenhuset og Ibsenbiblioteket sammen. Uterommet vil kunne legge til rette for god flyt internt i kvartalet og knytte kvartalet til gågata via Skistredet.

Om sommeren skal biblioteket ha mulighet til å ha aktiviteter utendørs. Parken bør utvikles og integreres med Ibsenbiblioteket og Ibsenhuset og brukes til store arrangementer og som en park for hverdagslivet og aktivitetene i biblioteket.

Utstilling (Sølvåren)

Formidlingen skal ikke avgrenses av Ibsenbibliotekets fasade, men fortsette ut i byen. Flater og vinduer kan gi rom for digital bildevisning i en eller annen form. Sølvåren skal være synlig også fra utsiden av bygget. Det er behov for å kunne annonsere og skape engasjement rundt arrangementer ut blant bylivet.

Bruk: Formidling og engasjement

Lekeplass (Sølvåren)

Om den er godt utformet kan dette bli et av de viktigste arealene og største trekkplasterne for lokalbefolkningen. Lekeplassen må kle resten av bygget og inngå som en del av formidlingen i Sølvåren. Den må ha uventede løsninger og kvaliteter som gjør at barn og familier kommer tilbake gang på gang. De utendørs lekearealene kan knyttes opp til bibliotekets barnesoner eller ha nærhet til kafe. Det er ønskelig med en inngang som kan knytte kontakt mellom ute og inne.

Bruk: Leke- og myldreområde mest for barn.

Utescene

En utescene under tak er en mulighet, for eksempel i et atrium. I Norge begrenser utesesongen seg ellers til tre–fire av årets tolv måneder. Bruken vil i stor grad dikteres av plasseringen og miljøet rundt scenen. Utescenen vil kunne være hyppig brukt i festivalperioder og når byen preges av andre store arrangementer. Avhengig av utforming og beliggenhet vil den kunne ha mange ulike funksjoner.

Bruk: Arrangementer m.m.

Takhage/utsikt over byen

Deler av området på taket kan brukes av publikum og kan gi en flott utsikt over byen. Her kan man ha mottagelser og bespising for 40–100 personer.

I februar 2019 gjennomførte prosjektet en innovasjonscamp med Skien vgs. Ideen om en innendørs park kom på 1. plass av 45 grupper. Ungdommene beskrev ideen sin slik: *Parken skal være innendørs, med glassvegger og glasstak, noe som tillater å flytte innendørsaktiviteter ut. Slik kan alt kombineres, alt fra plantedyrking til gaming. Dette er et stort pluss, siden parken da kan brukes gjennom hele året, uavhengig av vær og temperatur. For å beskytte mot sol, kan det brukes gardiner, i likhet med agoraen på Skien VGS. Veggene kan være skyvedører som er åpne når været tillater det. For å skape varme om vinteren for å holde plantene og trærne (?) i live, har man ganske enkelt varmeelementer i gulvet.*

Arealdisponering

Rom/soner	Netto areal	Areal oppdelt	Antall personer	Dags-lyskrav	Akustikk og lyd	Kommentarer
Knutepunktet og felles	750			Ønskelig	Myldreområde	
Ibsen i verden akkurat nå (Sølvåren)						En vegg, et gulv, et tak – der aktualiteten av Ibsen i verden akkurat nå formidles.
Utstilling (Sølvåren)						Noe av arealet i denne sonen dedikeres til utstilling av Ibsen.
Galleributikk (Sølvåren)			10–15			Areal som egner seg til butikk, lett tilgjengelig for publikum ved inngangen.
Formidlingsrom performativt (Sølvåren)			150		Formidling, lydtett.	Rom for performative formidlinger med mulighet for ulike oppsett. Mobilt amfi. En vegg kan åpnes til kafe.
Informasjon og wayfinding						Selvbetjente bibliotek tjenester og informasjon. Finnes også i sonene Voksen, Barn og familier og Ungdom.
Veiledning						Publikumsveiledning. Finnes også i sonene Voksen, Barn og familier, Ungdom.
Skjermede områder			40–60 (totalt)			Tilbaketrukket areal til arbeid, lesing, skriving. Alene eller sammen. Finnes også i sonene Voksen, Barn og familier, Ungdom og Sølvåren.
Grupperom			40–60 (totalt)			6–8 grupperom i varierende størrelse plasseres i Knutepunktet, Voksen og i nærhet til Ungdom og i Sølvåren.
Turistinformasjon						Informasjons- og utstillingsareal
By-lab og medvirkning						Informasjon, både fysisk og digital, om prosjekter i kommunen.
Demokratiutvikling – Det politiske hjørnet						Informasjonsområde om politiske prosesser i kommunen
Utstyrsentralen						Booking og utlån av utstyr. Kan også ha en egen liten utstilling av utstyr.
Urbant kontor			10–16	Ja		Attraktive fasiliteter for små bedrifter. Vurdere mulighet for egen inngang.
Kafe			40–50			Med publikumsområde, kjøkken og eget lager. Bør ha tilknytning til Formidlingsrom performativt og Aviser og tidsskrifter.
Aviser og tidsskrifter			10–15			Tilknytning til kafe ønskelig.

Rom/soner	Netto areal	Areal oppdelt	Antall personer	Dags-lyskrav	Akustikk og lyd	Kommentarer
Disponibelt areal/ Forundrings-område			20–30			Areal for det som kan skje. Fleksibelt areal. Ikke programmert. Sluk. Arrangementer/ eventtområde/co-creation.
Lager		100		Nei		Ett stort eller flere små lager. Størrelse avhenger av hvordan man løser plassering av andre areal. Barn og familier skal ha et lager.
Toaletter og garderobe				Nei		Enkle, praktiske, universelt utformede.
Voksne	800			Ønskelig		
Åpent bibliotek-område						Fleksibelt område som inneholder den største samlingen bøker i biblioteket.
Skjønn- og faglitteratur						
Lokal-samlingen						
Scene			40–60		Formidling	Areal for arrangementer beregnet for voksne, i bibliotekområdet. Aktivitet via partnerskap.
Te-kjøkken			4 til 10			Kan løses ved hjelp av felles kjøkken.
Utstilling (Sølvåren)					Formidling	Arealer til utstilling og formidling av Ibsen for voksne.
Barn og familier	900			Ønskelig		
Åpent bibliotek-område					Myldre-område	Inndelt i soner for ulike aldersgrupper.
Scene			60–100		Formidling	Må understøtte mange ulike typer arrangementer i bibliotekområdet.
Aktivitets-område			60–80			God plass, må gli naturlig inn i myldrelogikken (se program).
Formidlings-rom			50–60		Formidling	Lukket rom for formidling.
Garderobe-rom			30	Nei		30 jakker, ikke 30 personer.
Stellerom				Nei		Eget rom. Ikke i kombinasjon med toalett.
Barnevogn-parkering			15–25	Nei		15–25 barnevogner, ikke personer.
Utstilling (Sølvåren)						Arealer til utstilling og formidling av Ibsen for barn.
Ungdom	300			Ønskelig		
Åpent bibliotek-område					Myldre-område	
Gamingrom			10–20			Lukket rom knyttet til dataspill/digital formidling. Trenger gode tekniske fasiliteter.
Scene			20–40		Formidling	Må understøtte mange ulike typer arrangementer i bibliotekområdet.
Utstilling (Sølvåren)					Formidling	Areal til utstilling og formidling av Ibsen for ungdom.

Rom/soner	Netto areal	Areal oppdelt	Antall personer	Dags-lyskrav	Akustikk og lyd	Kommentarer
Sølvåren	1 850			Ønskelig		
Åpent bibliotek-område/ Ibsen-samlingen		160			Myldre-område	
Skjermede områder						Tilbaketrukket areal til arbeid, lesing, skriving. Alene eller sammen. Finnes også i sonene Voksne, Barn og familier, Ungdom og Knutepunktet.
Grupperom						6–8 grupperom i varierende størrelse. Plasseres også i Knutepunkt, Voksen og i nærhet til Ungdom.
Ibsen i verden akkurat nå						En vegg, et gulv, et tak – der aktualiteten av Ibsen i verden akkurat nå formidles i knutepunktet.
Verdensrommet			30–40	Nei	Formidling. Lydtett.	Audiovisuelle aktiviteter. God komfort.
Formidlingsrom performativt		150	150		Formidling. Lydtett.	Rom for performative formidlinger med mulighet for ulike oppsett. Mobilt amfi. En vegg kan åpnes til kafe. Takhøyde 7 m.
Galleributikk			10–15			Areal som egener seg til butikk, lett tilgjengelig for publikum ved inngangen.
Utstillinger fordelt ut		1 150		Ja og nei	Formidling	Utstillingsarealer fordeles utover i bygget, på egnet sted. Arealene kan variere i ulike type kvalitet, fra eksempelvis areal uten dagslys, med full kontroll på lyd og kunstig lys, til arealer i daglys og som spiller på/bruker disse kvalitetene. Det kan være bruk av overlys eller mer direkte dagslys. Arealene kan være formet som tradisjonelt utstillingsareal, til areal som formes sammen med arkitekturen. Det skal være areal som legger tilrette for nyskapende formidling. Fordelingen av totalt 1150 kvm utstillingsareal skal kunne følges som en helhetlig opplevelse, og en skal kunne bevege seg ut og inn av utstillingsarealene som man vil. Takhøyde min. 3 m., men kan variere.
Formidlingsverksted		100	30–40		Formidling	Skapende aktiviteter knyttet til utstillingene. Inkl. lager og våtsone.
Lager for utstillinger og verksted		200		Nei		Areal til opp- og nedrigg av utstillinger, samt verksted til reparasjoner og noe produksjon. Kan fordeles.
Kontor og prosjekt-kontor						Plasseres sammen med de andre kontorene.
Andre fasiliteter				Ønskelig		
Stillerom	30		8–10		Lydtett	Uten internett-tilgang, kontemplativt rom.
Verksted/fab-lab			20–40		Lydtett	Skal plasseres i tilknytning til ungdomsavdelingen.
Magasin/lager	200			nei		Magasin til bibliotekets boksamling.

Rom/soner	Netto areal	Areal oppdelt	Antall personer	Dagslyskrav	Akustikk og lyd	Kommentarer
Studierom	30		4-8	Ønskelig		Små, låsbare rom for en person.
Lesesal			10-20	Ønskelig	Lydtett	Stille lesesal.
Kjøkkenrom	30		10-15			Tilknytning til ungdomsområde.
Personal	500					
Kontorer			40+10			
Kontor og prosjekt-kontor (Sølvåren)			3			
Lager				Nei		Kontorrekvisita.
Møterom			20			Må kunne deles i to.
Stillerom x 3			5			Stillerom for ansatte som trenger ro i arbeidet.
Garderobe, toaletter og personalrom						Personalrom trenger dagslys.
SUM netto-arealer	5 390					Netto kvm
Andre arealer/rom (15%)	809					Konstruksjoner, yttervegger, delevegger, heis, trapper, sjakter, korridorer, avfallsrom.
Tekniske rom (15%)	809					Energi, ventilasjon, strøm, teknisk, data.
SUM brutto-arealer	7 007					
Logistikk og infrastruktur						
Varemottak						Bakinngang til varelevering, opp- og nedrigg av utstillinger, personalinngang, teknisk drift, vedlikehold etc.
Heis og trapp						
Lager til utstillingene (Sølvåren)						Lagret til utstillingene kan plasseres i kjeller, hvis det er hensiktsmessig.
Lager til utstyrs-sentralen	200					Lager til utstyr plasseres kun i kjeller, avhenting med bil.
Hente-parkering til utstyrs-sentralen						Plass til bil med henger.
El-sykkelparkering						Trygg. Med ladestasjon.
Parkering hjemlevering						Bil i tjeneste. Med ladestasjon.
HC-parkering			5			5 Parkeringsplasser, ikke personer. UU krav.
Korttidsparkering			10			10 Korttidsparkeringsplasser for personbil. Dette gjelder bare i kjeller.

Rom/soner	Netto areal	Areal oppdelt	Antall personer	Dags-lyskrav	Akustikk og lyd	Kommentarer
Adkomst overgangen inne/ute						
Sykkelparkering ute						
Takhage			40-100			
Lekeplass (Sølvåren)						
Utescene (Sølvåren)						
Utstilling (Sølvåren)						

Jurykriterier og jury sammensetning

Jurykriteriene er utarbeidet i samarbeid med Norske arkitekters landsforbund, og skal ivareta prosjektets visjon og ambisjon i juryeringen av prosjektene. Jurykriteriene er vedtatt av formannskapet i Skien 23.04.19.

Overordnet arkitektonisk grep:

Samlet skal de arkitektoniske grep medvirke til å få et nøkternt ikonbygg, som gir rom for hverdagslivet og samtidig vekker oppmerksomhet nasjonalt og internasjonalt:

- med referanser til og som tolker Ibsens verk.
- gir form til Skien som den gode og inkluderende møteplassen.
- skaper forbindelser mellom Ibsenbiblioteket, Ibsenhuset og byen, både visuelt og funksjonelt.
- legger til rette for mangfoldig bruk, både effektiv hverdagsbruk, unike opplevelser og fordypning over tid.
- integrerer funksjoner og tjenester i én institusjon på en arealeffektiv måte, der samme areal kan fylle flere funksjoner på ulike tider av døgnet.
- gjør det lett å orientere seg og forflytte seg i bygget for publikum, i alle aldre og med ulike funksjonsnivåer.

Bærekraftige løsninger-miljømessig og økonomisk:

- som etterstreber/beskriver løsninger som vil gi en vesentlig reduksjon i klimafotavtrykket (i forhold til sammenliknbare referansebygg).
- har materialkvaliteter som tåler intensiv bruk over tid.
- som sikrer lave driftskostnader i et livsløpsperspektiv.

Gjennomførbarhet:

- konseptet skal kunne skaleres opp og ned, avhengig av endelige vedtak om økonomiske rammer og nasjonale oppgaver.
- synliggjøre opp- og nedskaleringmulighetene gjennom å prioritere hvilke deler av prosjektet som kan økes/reduseres dersom byggekostnadene skal tilpasses.

Sammensetning av juryen er vedtatt av formannskapet 29.01.19.

Juryens sammensetning for Kulturkvarartalet:

Ordfører, juryens leder (sitter i begge juryene)

Varaordfører (sitter i begge juryene)

Representant fra opposisjon, Formannskapet (sitter i begge juryene)

Prosjekteier ved kommunalsjef (sitter i begge juryene)

Biblioteksjef (sitter i begge juryene)

Prosjektleder Ibsenbiblioteket (sitter i begge juryene)

Faglig rådgiver Ibsen-formidling/nasjonale oppgaver (sitter i begge juryene)

Sivilarkitekt MNAL, oppnevnt av Norske arkitekters landsforbund (sitter i begge juryene)

Sivilarkitekt MNAL, oppnevnt av Norske arkitekters landsforbund (sitter i begge juryene)

Sivilarkitekt MNAL, oppnevnt av Norske arkitekters landsforbund (spesialist på transformasjonsprosjekt)

Norske arkitekters landsforbund, jurysekretær.

Krav til innlevert materiale

Et komplett konkurranseutkast skal inneholde følgende materiale:

- Tegninger i liggende A1-format, maksimum 6 plansjer. De skal skrives ut og monteres på stive foam-plater av kommunen.
- A3-hefte bestående av samtlige tegningsplansjer (og intet annet). Nedfotografert fra A1 til A3. Tekst må kunne leses i A3-format. Heftene skal skrives ut av kommunen.
- Navneseddel

Materialet skal leveres tydelig merket med konkurransens navn. Alle plansjer og annet materiale skal være anonymisert og være påført et selvvalgt, kortfattet motto og monteringshenvisning.

Krav til innlevert materiale

Følgende materiale skal være med på plansjene

- Situasjonsplan i mål 1:500 som viser disposisjon av konkurranseområdet. Adkomst, parkering, ferdsel mellom bygget og byen, utearealer med beplantning og øvrige funksjoner i utomhusprogrammet merkes av på planen. Situasjonsplan skal være orientert mot nord.
- Etasjeplan(er) i mål 1:200. Sonene-/avdelingene og rommene skal påføres rombetegnelser. Alle hovedfunksjonene inntegnes.
- Typisk snitt i mål 1:200 med kotehøyder.
- Eksteriørperspektiv fra selvvalgt standpunkt. Gjerne «innmontert» i foto fra stedet. Eksteriørperspektiv skal vise fasadeuttrykk og volumoppbygging.
- Typisk/karakteristisk interiørperspektiv fra selvvalgt standpunkt.
- Kortfattet beskrivelse med redegjørelse for prosjektet og arealoppgave skal være integrert i plansjene. Beskrivelsen og volumoppgaven må også kunne leses i nedfotografert A3-format.

- Synliggjøre skaleringsmulighetene gjennom å prioritere hvilke deler av prosjektet som kan økes/redueres dersom byggekostnadene skal tilpasses.
- Utfylte regneark (to stykker) til kostnadsberegning.
- Enkel 3D-modell som viser volumer. Modellen bør bestå kun av volumoppbygging og fasade uten detaljer eller materialer. Plasseres innenfor konkurransens situasjonsmodell og leveres i åpent tilgjengelig filformat

Oppdragsgiver ønsker at teksten organiseres etter følgende overskrifter:

- Intensjoner og overordnet grep
- Fra litteratur til arkitektur
- Funksjonalitet og fleksibilitet
- Synergi mellom utendørs- og innendørs-aktiviteter
- Forholdet til omgivelsene, Ibsenhuset og byen
- Trafikkløsning
- Antikvariske interesser og potensial for ny utvikling
- Uterom og bygg, materialer og overflater
- Sol- og vindforhold
- Klimatilpassing
- Gjennomførbarhet

Innlevert materiale i plan- og designkonkurransen skal presenteres på maks 6 plansjer i liggende A1 format. Plansjene skal inneholde tilstrekkelig informasjon for at juryen skal kunne evaluere løsningsforslagene basert på jurykriteriene. Det er opp til deltakerne å velge en framstilling som gjør det enkelt for juryen å forstå de presenterte løsningene.

Det skal ikke leveres fysisk modell. Materiale utover det som her er beskrevet vil ikke bli tatt opp til bedømmelse.

Vedlegg

Program Kulturkvartalet

Ibsenbiblioteket Tjenester og typologier

Kommunedelplan for sentrum

Grunnundersøkelser for Kulturkvartalet

Taksering Brunosten og Alternativ verdi på tomta

Ombruksvurdering

Plantegninger og snitt av Ibsenhuset

Synergier i Kulturkvartalet_notat fra Ibsenhuset

Lokaliseringsanalyser fra fase 1 parallelloppdrag

Ibsen-prinsipper og intensjoner

Kostnadsberegning av prosjektet (et tekst dokument og to excelark.)

Handlingsprogram for Skien sentrum – *Skien 2020*

SKIEN KOMMUNE